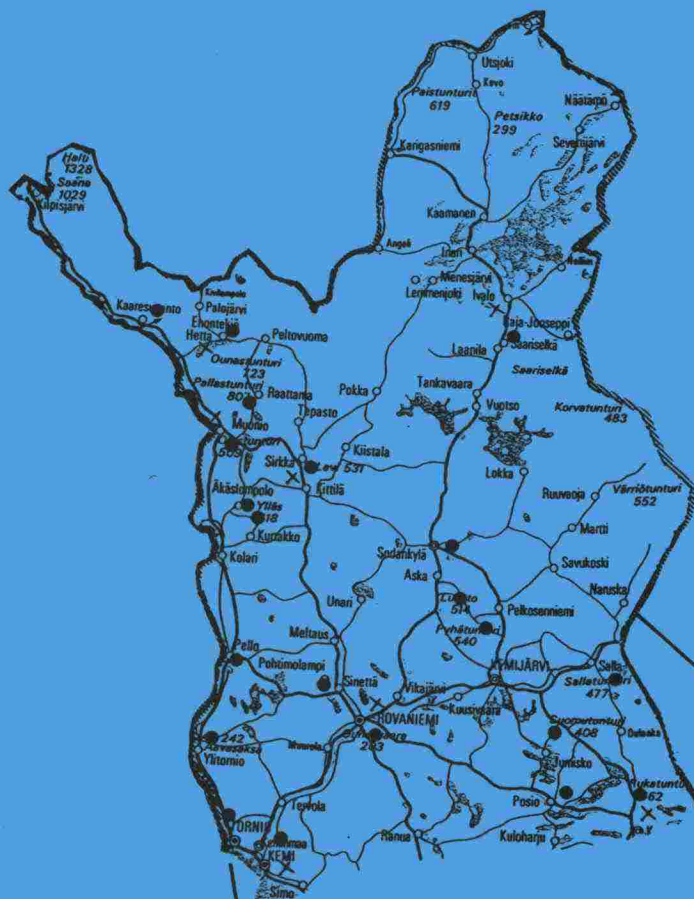

Tielaitos

PALVELUKOhteiden viitoituksen yleissuunnitelma Lapin tiepiirissä

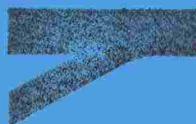

10/1991

Rovaniemi 1991

Lapin tiepiiri
Suunnittelukolmio Oy

08 TIEC

Tielaitos
Tiehallituksen kirjasto

Doknro: 920672
Nidenro: 920936

ESIPUHE

Tienkäyttäjien palvelukohteiden yleissuunnitelman laatimisen lähtökohtana on ollut palvelukohteiden viitoitusohjeiden uusiminen, mikä sinällään aiheuttaa suuria muutoksia nykyiseen viitoitusperiaatteeseen ja opastusmerkkeihin. Viitoitusasioiden käsittely on myös vaikeutunut siinä määrin, että viitoitusperiaate on pohdittava uudelleen. Suunnitelman tarkoituksena on viitoituksen tason parantaminen luomalla yhdenmukainen ja tasapuolinen viitoitusperiaate koko Lapin läänin alueelle. Suurimmat muutokset viitoitusperiaatteeseen tulevat alueille, joilla on paljon viitoitettavia palvelukohteita.

Palvelukohteiden viitoitus pyritään uusimaan valmistuneiden ohjeiden ja suunnitelman mukaiseksi vuoden 1994 loppuun mennessä. Nykyinen lupamenettely ja kustannusjako säilyy ennallaan. Matkailijoiden opastustaulut kustantaa entisen käytännön mukaan palvelukohteen omistaja ja tiepiiri myöntää luvat, jotka muuttuvat maksullisiksi 1.11.1991 lähtien.

Suunnitelman on laatinut Lapin tiepiirin toimeksiannosta Suunnittelukolmio Oy, jossa työn ovat tehneet dipl. ins Heimo Rintamäki ja rak.mest. Jukka Harju. Työn aikana on pyydetty lausunnot tiemestaripiireiltä, lääninhallitukselta, museovirastolta, ja läänin taidetoimikunnalta palvelukohteiden viitoituskelpoisuudesta. Suunnitelma-luonnosta on esitelty työn aikana matkailun alueorganisaatioiden edustajille. Suunnittelutyötä on ohjannut työryhmä, johon ovat kuuluneet Lapin tiepiiristä:

Insinööri	Ulla Alapeteri, työryhmän pj.
Rakennusmestari	Unto Kaleva
Rakennusmestari	Oiva Törmänen
Ylitsemestari	Pekka Auno

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE

TIIVISTELMÄ

1. SUUNNITELMAN TARVE JA LÄHTÖKOHDAT	4
1.1 Suunnittelun tarve	4
1.2 Suunnittelun laajuus	4
2. SUUNNITTELUN TAVOITTEET	9
3. VIITOITUSPERIAATTEET	9
4. OPASTUSPISTEJÄRJESTELMÄ	10
4.1 Opastuspisteet	10
4.2 Opastuspisteiden viitoitus	14
5. OPASTUSMERKKISUUNNITELMA	16
6. LEVÄHDYSALUEJÄRJESTELMÄ	17
6.1 Yleistä	17
6.2 Levähdysalueet	18
7. TOTEUTTAMISOHJELMA	21
7.1 Palvelukohteiden viitoitus	21
7.2 Levähdysaluejärjestelmä	22
8. JATKOSUUNNITTELUN TARVE	23
8.1 Palvelukohteiden viitoitus	23
8.2 Levähdysaluejärjestelmä	23

TIIVISTELMÄ

Suunnitelmassa on esitetty siirtymistä koko läänin kattavaan opastuspistejärjestelmään. Opastuspisteellä tarkoitetaan kohdetta, jonne on sijoitettu yksi tai useampi opastuskartta. Opastuspisteet sijoitetaan levähdys- ja pysäköimisalueen tai palveluyrityksen yhteyteen. Opastuspistejärjestelmässä osoitetaan eri kokoisia alueita, kuten Lapin lääni, matkailukohteiden markkinoinnissa käytetyt aluekokonaisuudet (5 kpl), taajamat ja matkailutaajamat. Opastuspisteet eivät poista normaalin viitoituksen tarvetta vaan niiden käytöllä voidaan toteuttaa alueen kaikkien yrittäjien kannalta nykyistä tasapuolisempi ja huomattavasti tehokkaampi viitoitus.

Levähdysaluejärjestelmä on kytketty kiinteästi opastuspistejärjestelmään. Opastuspisteiden kannalta keskeisiä levähdysalueita pyritään kehittämään korkeatasoisiksi. Levähdysaluejärjestelmään sisältyy sekä tiepiirin toteuttamia erillisiä levähtämiseen tarkoitettuja alueita, että yksityisiä palvelukohteita. Alueiden palvelujen kehittämisessä tiepiiri ei kilpaile yksityisten palvelujen kanssa.

Suunnitelma on luonteeltaan viitoituksen yleissuunnitelma, joka esittää periaatteen viitoituksen kehittämiseksi. Suunnitelman periaatteet esitetään hyväksyttäväksi ja toteutettavaksi viitoitukseen vaikuttavien suunnitelmien lähtökohtana. Toteuttaminen edellyttää mm. alueellisten opastusmerkkikohtaisten viitoitussuunnitelmien laatimista sekä levähdysaluejärjestelmän toimenpideohjelman laatimista.

1. SUUNNITELMAN TARVE JA LÄHTÖKOHDAT

1.1 Suunnittelun tarve

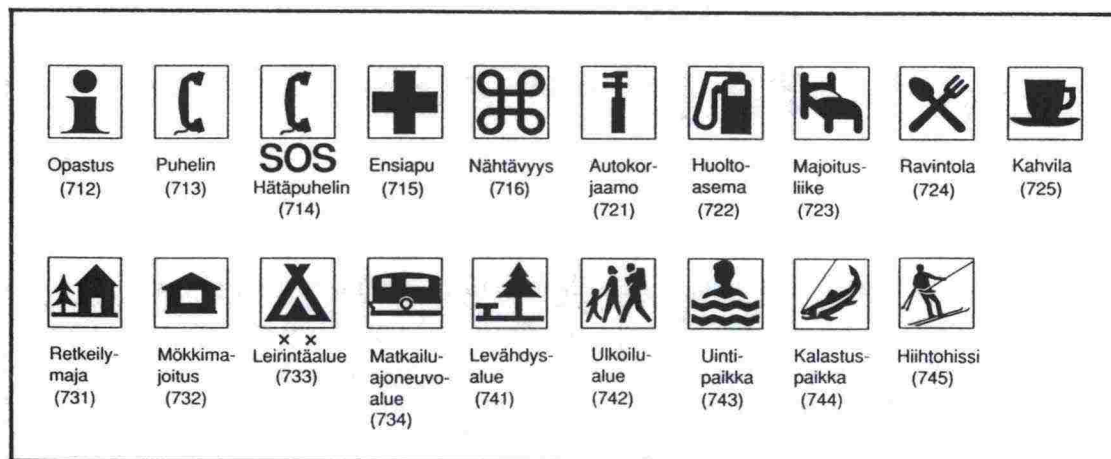
Lapin piirin palvelukohteiden viitoitus on toteutunut pitkällä aikavälillä yksittäisten kohteiden toteutumisen myötä. Nykyisen viitoitusperiaatteen mahdollisuudet on käytetty loppuun. Yksittäisten kohteiden viitoitus on ruuhkauttanut vilkkaiden matkailualueiden liittymät. Viitoituksen vaikeutuminen on heikentänyt tienpitäjän mahdollisuuksia palvella yrittäjiä lupa-asioissa sekä tienkäyttäjiä selkeällä ja tasapuolisella viitoituksella. Tienkäyttäjän on vaikea saada yhtenäistä ja tasapuolista tietoa alueista, aluekokonaisuuksista ja yksittäisten kohteiden tarjoamista palveluista. Lapin piirin palvelukohteiden viitoitussuunnitelman laatimisen yhteyteen ajoittui myös Tiehallituksen uusien ohjeiden valmistuminen. Välttämättömän lähtökohdan on antanut vuonna 1988 valmistunut yleisten teiden viitoitussuunnitelma.

Levähdys- ja pysäköimisalueet liittyvät kiinteästi viitoitukseen opastuspisteiden sijoituspaikoina. Levähdys- ja pysäköimisalueiden rakentaminen on yleensä tapahtunut tien rakentamisen yhteydessä. Tästä syystä alueiden taso vaihtelee ja alueet ovat monesti jakautuneet epätasaisesti tiejaksolle. Nykyiset alueet ovat useimmiten hyvällä paikalla ja palvelevat tienkäyttäjiä hyvin mutta oleskeluun ja mahdollisten kaupallisten palvelujen sijoittamiseen ei ole yleensä osattu varautua. Liian usein levähdysalueiden varusteisiin kuuluu vain penkki+pöytä yhdistelmä, jätteastia ja ulkokäymälä. Palvelukohteiden käyttäjät tarvitsevat hyvätasoisia levähdys- ja pysäköimisalueita tasasin välein matkan aikana. Levähdysalueiden kehittämistä on pohdittu tiehallituksessa käynnissäoleessa ohjetyössä. Ohjetyön tuloksia ei ole ollut käytettävissä tässä työssä.

1.2 Suunnitelun laajuus

Tienkäyttäjien palvelukohteiden viitoituksen yleissuunnitelma on laadittu Lapin tiepiirin valta- ja kantateille, seudullisille teille sekä matkailuliikenteen kannalta tärkeille muille teille. Opastustaulujen sisältö ja tarkempi paikka maastossa määritellään toteuttamissuunnitelmassa tapauskohtaisesti. Levähdysalueiden toiminnot sekä liikennejärjestelyt suunnitellaan erikseen.

Suunnitelmassa on käsitelty palvelukohteiden viitoituksessa käytettäviä tunnuksia (kuva 1) poislukien hätäpuhelin ja ensiapu.

Kuva 1. Opastustauluissa käytettävät tunnukset.

Palvelukohteiden viitoituksen inventointi tehtiin kevään ja kesän 1990 aikana. Suunnittelualueelta inventoitiin nykyisin viitoitetut palvelukohteet ja tievarsimainokset. Yksittäisten kohteiden viitoituskelpoisuutta (toimintojen laatua) ei ole järjestelmällisesti määritelty. Kohteiden laatua on arvioitu inventointitietojen ja lausunnonantajien kommenttien perusteella. Inventoinnissa kohteet numeroitiin ja niiden tarjoamat palvelut taulukoitiin sekä selvitettiin palvelukohteiden paikka ja viitoitusreitti. Opastustaulut ja tievarsimainokset piirrettiin ja valokuvattiin sekä merkkien sijainti merkittiin tierekisteritietoina. Kohteita oli 22 kunnan alueella yhteensä 417 kappaletta.

Levähdyks- ja pysäköimisalueet inventoitiin samanaikaisesti palvelukohteiden inventoinnin yhteydessä. Levähdysalueita oli 48 kappaletta ja pysäköimisalueita noin 405 kappaletta. Inventoitujen alueiden varustetaso ja sijainti merkittiin 50 metrin tarkkuudella tieosittain. Inventoinnin tuloksia kuvissa 2-4.

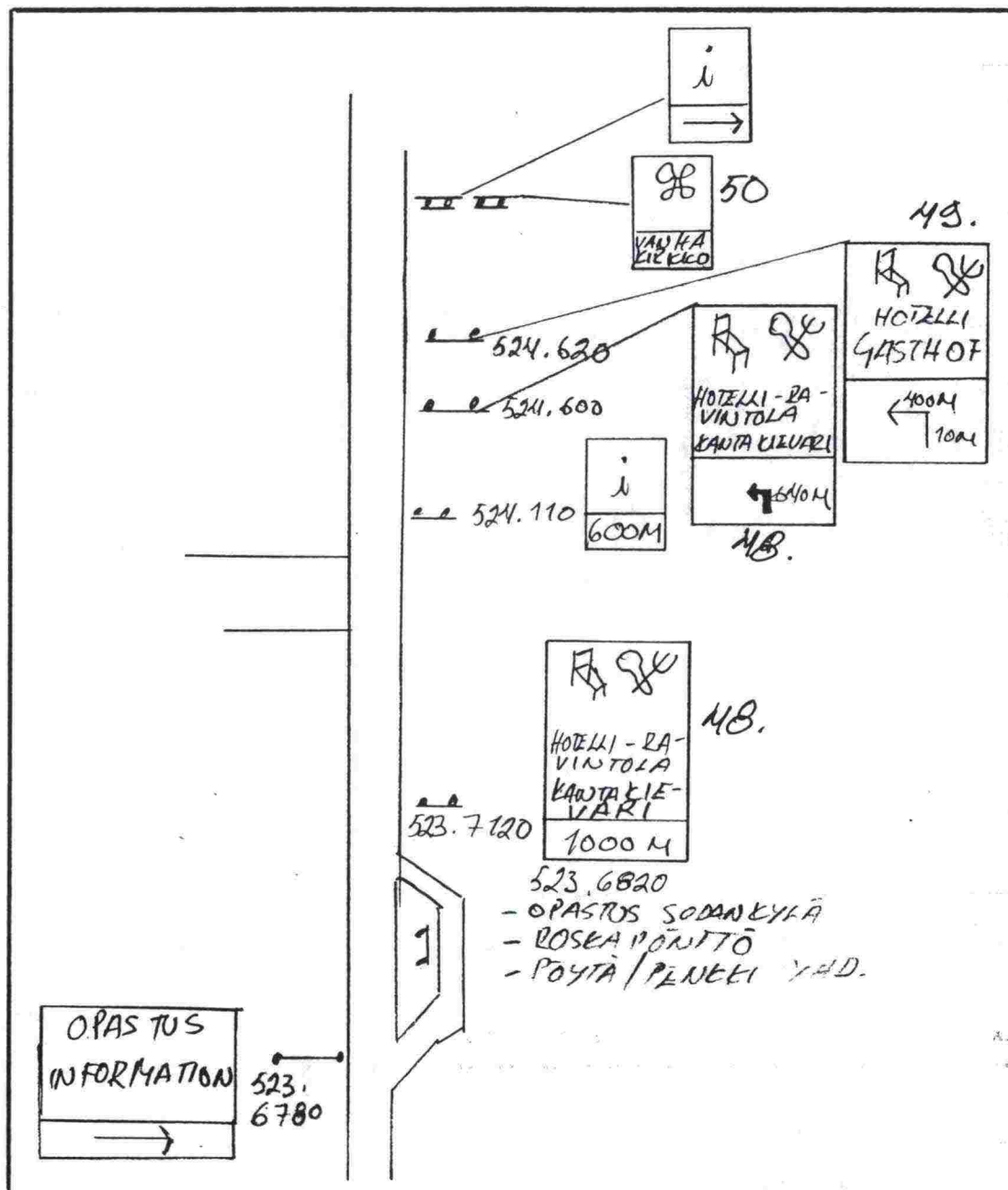
Inventoinnin pohjalta laadittiin alustava suunnitelmaluonnos, jossa otettiin kantaa kohteen nimeen, päätunnukseen, lausunnonantajaan ja kohteen säilymiseen. Suunnitelmaluonnos lähetettiin kuntiin, tiemestaripiireihin, lääninhallitukselle, museovirastolle ja läänin taidetoimikunnalle kommentoitavaksi. Lausuntopyyntöön antoivat vastauksen 12 kuntaa, 6 tiemestaripiiriä, lääninhallitus ja museovirasto.

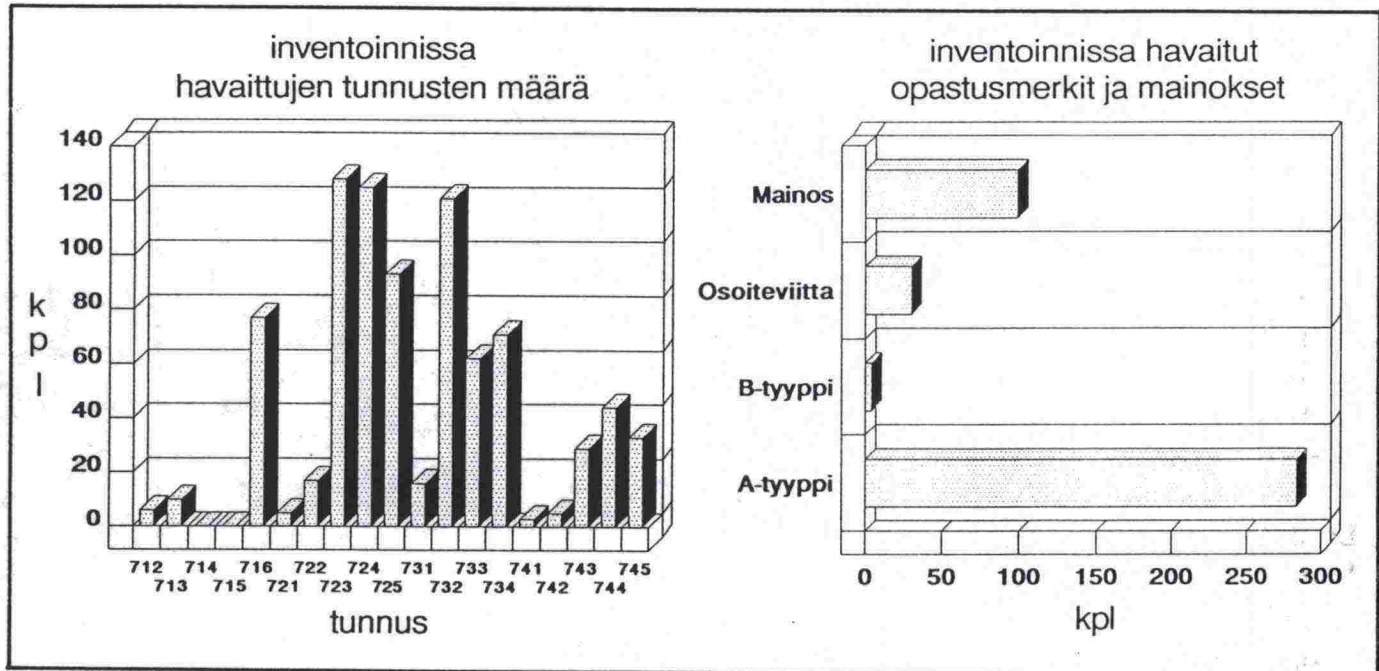
Lääninhallituksen mukaan palvelukohteiden viitoitus tulisi toteuttaa riittävän kattavasti ja alan yrittäjiä mahdollisimman tasapuolisesti kohdellen. Näin epävirallisten ulkomainosten liiallinen asettamispaine taajamien ulkopuolelle vähenisi. Museovirasto otti kantaa nähtävyystunnuksella viitoitettujen museoiden, taidemuseoiden sekä historiallisten nähtävyyksien ja muistomerkkien viitoituskelpoisuuteen. Niistä 26:sta palvelukohteesta, joihin museovirasto otti kantaa esitettiin jatkossa viitoitettavaksi 18.

Kattavan lähtöaineiston saamiseksi tienkäyttäjien palveluista pyydettiin kuntia ja tiemestaripiirejä ottamaan kantaa inventoituihin palvelulaitoksiin ja täydentämään inventointia mahdollisilla uusilla viitoituskelpoisilla kohteilla. Kannanottoja saatiin 12:lta kunnalta ja 6:lta tiemestaripiiriltä. Palvelukohteita karsittiin ja uusia viitoitettavia kohteita tuli 57. Kuntia ja tiemestaripiirejä pyydettiin myös alustavan ehdotuksen pohjalta tarkentamaan kohteen nimeä, päätunnusta ja viitoitettavaa reittiä. Myös mahdollisia tiedossa olevia kaavailuja tulevasta matkailurakentamisesta pyydettiin tuomaan esille.

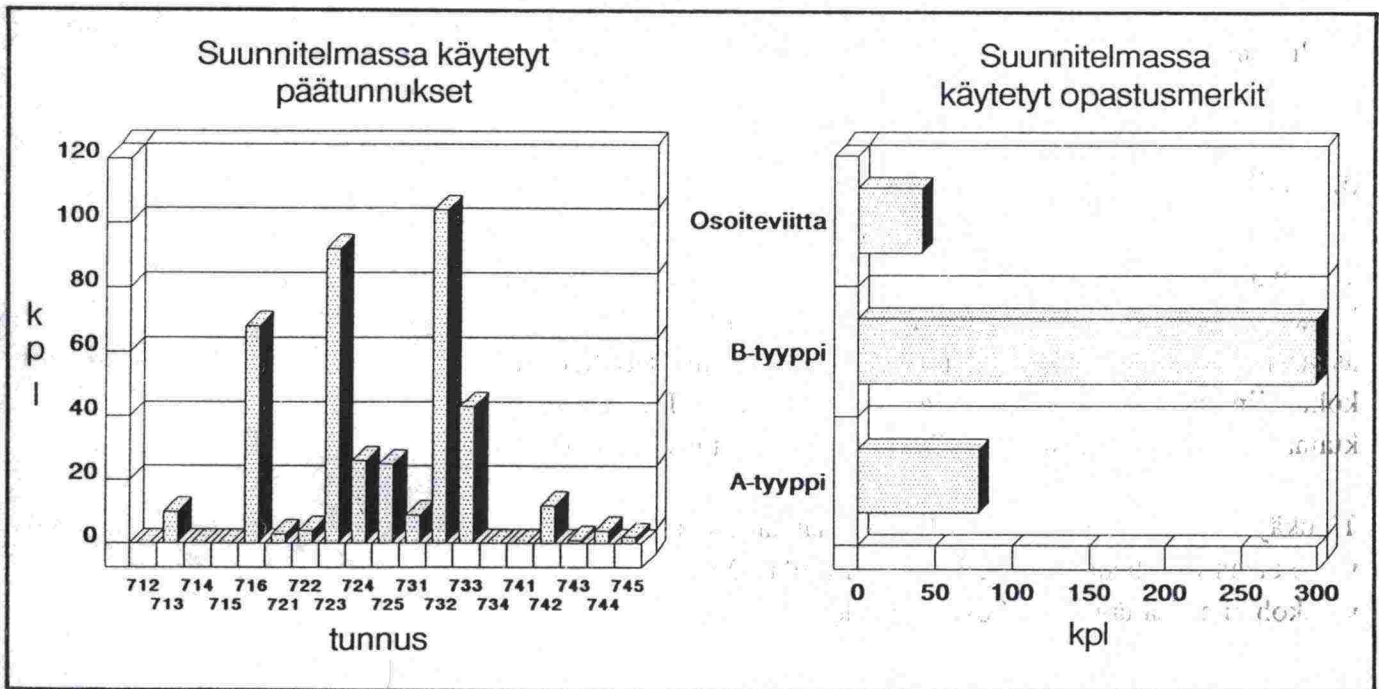
EHDOTUS				T U N N U K S E T																	OPASTUSTAULU				
TMP	KUNTA	KOHDE	NIMI	716	721	722	723	724	725	731	732	733	734	744	745	A	B	OS	I	O					
15	49	371	VETSIKON LEIRINTÄMÖKIT								1		1	1		1									
15	49	368	ALANIEMELÄ								1					1									
15	49	365	UTSJOEN MATKAILUHOTELLI				1	1								1									
15	49	366	KALASTUSLUPIA TENOLLE													1									
15	49	367	TENON LOHITUVAT						1		1			1		1									
15	49	85	UTSJOEN POSTIPOLKU	1												1		1							
15	32	86	MUOTKAN RUOKTU				1	1				1		1		1									
15	32	84	JOKITÖRMÄ				1						1			1									
15	32	83	KAAMASEN KIEVARI			1	1	1								1			1						
15	49	389	KAAVA								1			1		1									
15	49	376	ALAKÖNGÄS								1			1		1									
15	49	377	KIOSKIPIRTIT																1						
15	32	87	KIELLATUPA				1	1	1										1						
15	49	378	MUSEOTIE	1												1									

Kuvat 2-3. Inventoinnin tuloksia

Kuva 4. Tunnusten ja opastusmerkkien määrä inventoinnin perusteella

Kuva 5. Tunnusten ja opastusmerkkien määrä alustavan tarkastelun perusteella

2. SUUNNITTELUN TAVOITTEET

Palvelukohteiden viitoituksen keskeiset suunnitteluperiaatteet ja tavoitteet ovat:

- osoittaa tienkäyttäjille matkan aikana tarvittavat palvelut
- osoittaa selkeät aluekokonaisuudet ja niiden tarjoamat palvelut
- huolehtia, että viitoitetaan riittävän tasokkaat kohteet
- viitoituksen tulee olla tasapuolinen alueen kaikkia yrittäjiä kohtaan
- viitoituksen tulee olla yhdenmukainen ja selkeä koko suunnittelualueella
- viitoituksen tulee antaa oikeaa ja ajantasalla olevaa tietoa kohteiden tarjoamista palveluista
- liikenneturvallisuuden edellytysten parantaminen
- selkeyttää ja nopeuttaa viitoitushakemusten lupakäsittelyä
- mahdollistaa kohteiden joustavan lisäämisen

Levöhdys- ja pysäköimisaluejärjestelmän kehittämisen lähtökohtana on pidetty:

- esittää opastuspistejärjestelmän kannalta sopivia alueita korotettavaksi korkealuokkaisiksi levähdysalueiksi
- nykyisten levähdysalueiden tasoa ja palveluja monipuolistetaan
- matkailuliikenteen kannalta tärkeillä teillä on riittävän tiheässä monipuolisia levähdysalueita
- korkealuokkaisten levähdysalueiden sijoittamisella tuetaan kylien ja taajamien kehittymistä eikä alueet kilpaile yksityisen palvelutarjonnan kanssa
- esitetään alueita, joihin voi syntyä palvelualueita ja korkealuokkaisia levähdysalueita
- liikenneturvallisuuteen kiinnitetään huomiota

3. VIITOITUSPERIAATTEET

Toimiva viitoitus antaa tienkäyttäjille yksiselitteiset ja selväpiirteiset tiedot viitoituskohteiden sijainnista. Viitoitusjärjestelmä perustuu siihen, että tienkäyttäjällä on asianmukainen kartta kohteen likimääräisen sijainnin selvittämiseksi. Yleisten teiden kohteisiin opastetaan suunnistustauluilla ja viitoilla. Taajamissa kohteisiin opastetaan kunnan opastuspisteiden, paikalliskohteiden ja katuosoitteiden avulla.

Tienkäyttäjille osoitetaan reitin lisäksi matkan aikana tarvittavia palveluja. Palvelut viitoitetaan opastustauluilla tai osoiteviitoilla. Opastuspisteillä osoitetaan useita palvelukohteita sisältävät aluekokonaisuudet.

Suurissa taajamissa voidaan olettaa löytyvän tietty palvelutaso, jolloin tarve palvelukohteiden viitoitukseen yleisiltä teiltä vähenee. Taajamissa matkailijoiden tarvitsemaa tietoa antavat kuntien opastustoimistot. Pienissä taajamissa voidaan kuitenkin opastaa taajaman kokoon nähden harvinaiset tienkäyttäjien palvelukohteet.

Yksittäisen palvelukohteen markkinoinnin kannalta on sitä parempi mitä laajemmalla se on viitoitettu. Koko viitoitusjärjestelmän kannalta yksittäisten palvelukohteiden ylipitkät reittiviitoitukset tulisi karsia, ettei jaettavan tiedon määrä kasvaisi liikaa. Viitoitettavien palvelukohteiden määrä vaikuttaa myös viitoituksen laajuuteen. Viitoituksen jatkuvuus edellyttää, että kerran aloitettu opastus viedään katkeamattomana palvelukohteeseen saakka.

Palvelukohteen viitoituksen laajuutta suunniteltaessa on otettava huomioon, voiko kohteen löytää yleisten teiden kohteiden avulla. Yleensä kohteen markkinoinnissa pitäisi kertoa paikkakunnan nimi, jota seuraamalla löytää kohteen läheisyyteen. Palvelukohteen opastusta käytetään vasta kohteen läheisyydessä.

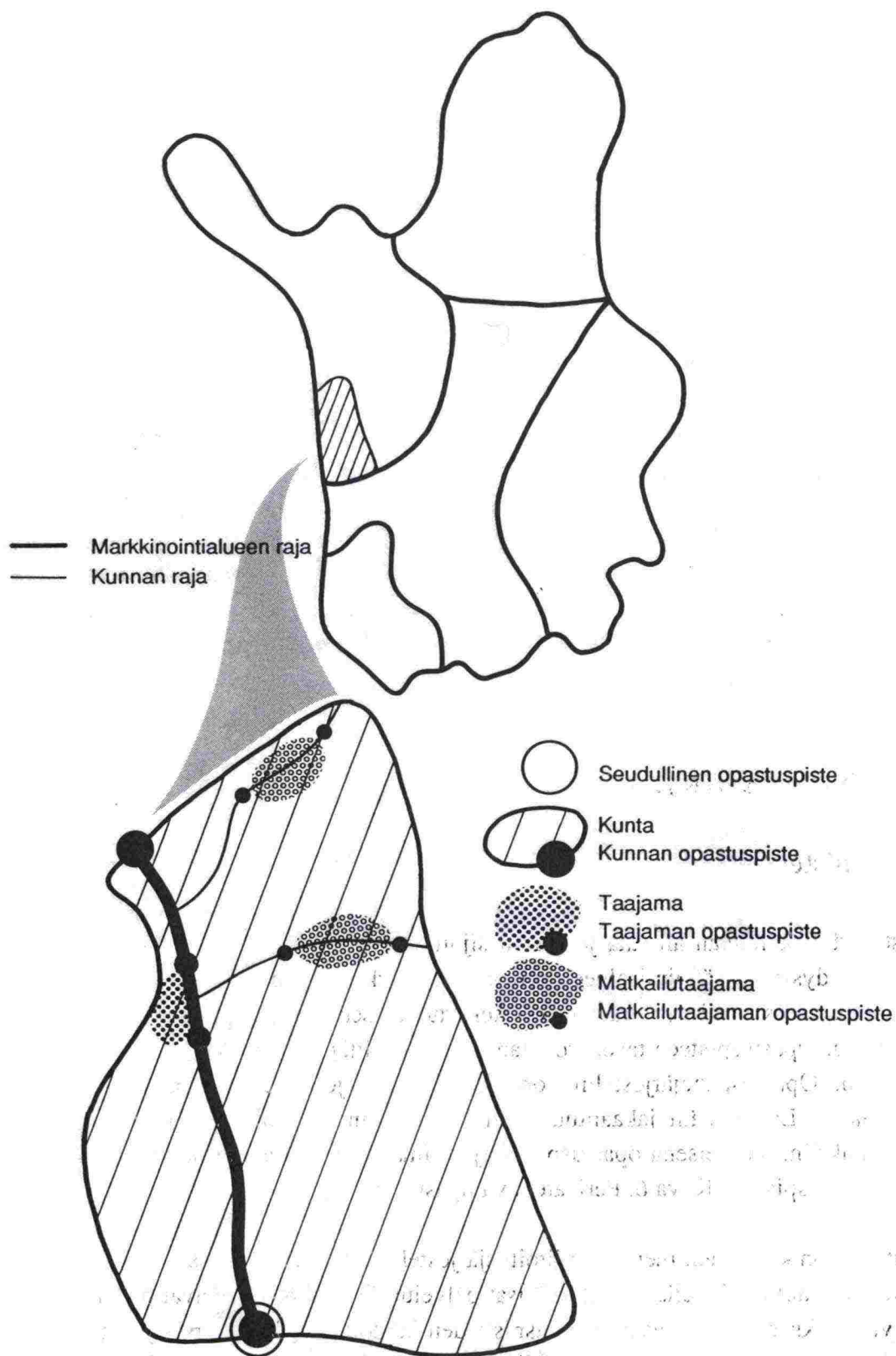
Palvelukohteita ei viitoiteta yleisten teiden suunnassa. Valta- ja kantateillä osoitetaan yleensä enintään kymmenen kilometrin ja muilla teillä yleensä enintään kahdenkymmenen kilometrin etäisyydellä tiestä oleva kohde.

4. OPASTUSPISTEJÄRJESTELMÄ

4.1 Opastuspistet

Opastuspisteellä tarkoitetaan aluetta, jonne on sijoitettu opastuskartta. Opastuspiste sijoitetaan levähdys- ja pysäköimisalueen tai palveluyrityksen yhteyteen. Opastupisteessä tulisi olla saatavissa alueen osoitekarttoja sekä muita mahdollisia matkailuesitteitä. Opastuspisteen tasoa voidaan nostaa sijoittamalla aluelle kioski tai opastustoimisto. Opastuspistejärjestelmä on portaittainen, jossa ensin opastetaan koko Lapin lääni. Lapin lääni jakaantuu yhtenäisiin usean kunnan muodostamiin aluekokonaisuuksiin. Viimeisenä opastuspistejärjestelmässä on taajamien ja matkailutaajamien opastuspisteet. Kuva 6. Periaatekuva opastuspisteistä.

Opastuspisteellä on keskeinen merkitys viitoitusjärjestelmässä. Kartta on usein ainoa keino osoittaa jo kaukaa alueella olevat lukuisat palvelut. Opastuspisteet eivät poista normaalin viitoituksen tarvetta vaan opastuspisteiden käytöllä voidaan karsia ylipitkät viitoitusreitit ja toteuttaa tasapuolinen viitoitus alueen kaikkia yrittäjiä kohtaan. Opastuspisteiden sijoitusta suunniteltaessa tulee ottaa huomioon sekä opastusnäkökohdat että opastuspisteen tekninen toteuttamismahdollisuus. Hyvien opastuspisteiden avulla luodaan matkailijalle myönteinen ja palveluhenkinen kuva koko läänistä.

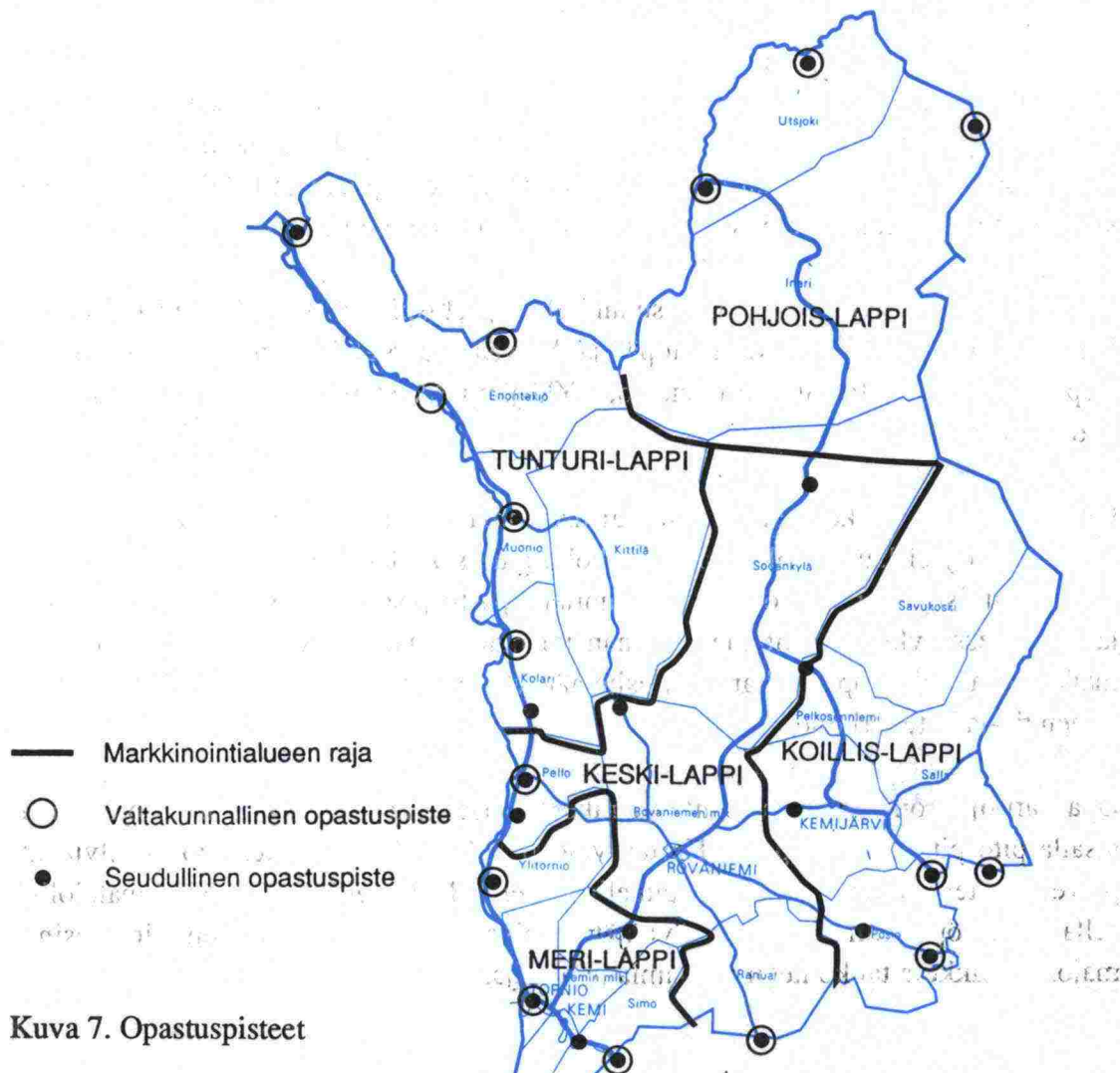

Kuva 6. Periaatekuva opastuspisteistä

Valtakunnallinen opastuspiste on opastuspistejärjestelmän monipuolisin palvelupiste. Valtakunnallisessa opastuspisteessä on yleensä useita pienempien osa-alueiden opaskarttoja, kuten markkinointialueuden, taajamien ja matkailutaajamien. Valtakunnallinen opastuspiste sijoitetaan matkailuliikenteen kannalta tärkeille teille läänin rajoille ja rajanylityspaikkojen läheisyyteen. Opastuspisteet pyritään sijoittamaan palveluyritysten tai korkealuokkaisten levähdysalueiden yhteyteen.

Valtakunnallisella opastuspisteellä osoitetaan Lapin lääni, läänin osa ja lähin taajama. Opastuspisteellä on esitteitä Lapin läänistä ja läänin eri aluekokonaisuuksista. Opastuspisteellä opastetaan myös alueen muille opastuspisteille. Kuva 7. Markkinointialueet ja opastuspistet.

Seudullisella opastuspisteellä matkailijalle osoitetaan laaja yhtenäinen aluekokonaisuus ja annetaan tietoa vaihtoehtoisista palveluista. Opastuspisteellä on yhtenäinen kartta alueen kunnista, matkailutaajamista ja matkailijoille tarjottavista palveluista. Opastuspisteellä osoitetaan myös alueen muut opastuspisteet. Suunnittelualueella on tällähetkellä kaksi seudullista opastuspistettä. Maantiellä 958 Enontekiön kunnassa oleva Tunturilappi, johon kuuluvat Kittilän, Kolarin, Muonion ja Enontekiön kunnat ja valtatiellä 4 Inarin kunnassa oleva Jäämerentie.

Kuva 7. Opastuspisteet

Suunnitelmassa Lapin lääni on jaettu viiteen yhtenäiseen käytössä olevaan markkinointialueeseen: Meri-Lappi, Keski-Lappi, Koillis-Lappi, Tunturi-Lappi ja Pohjois-Lappi.

Seudulliset opastuspisteet sijoitetaan alueille johtavien pääteiden varteen ja alueen sisällä matkailuliikenteen kannalta keskeisille paikoille. Opastuspiste palvelee sekä alueelle saapuvaa että ohittavaa liikennettä. Suunnitelmassa on esitetty 23 seudullista opastuspistettä. Kuva 7. Markkinointialueet ja opastuspisteet.

Kunnan opastuspisteellä matkailijalle osoitetaan kunnan tarjoamat palvelut ja opaskartta. Kunnan opastuspisteitä on kolmenlaisia, koko kunnan, taajamaan ja taajaman sisällä olevia.

Koko kunnan opastuspiste on tarpeen silloin, kun taajamaan johtavan päätieltä viitotettavia palvelukohteita on paljon. Ulkopuolisella opastuspisteellä osoitetaan myös kunnan muut opastuspisteet.

Taajaman opastuspisteellä osoitetaan kunnan tie- ja katuverkko sekä kunnan tarjoamat palvelut. Matkailijalle osoitetaan kohteen osoite ja reitti kohteeseen sekä kunnan alueella olevien matkailutaajamien opastuspisteet.

Matkailutaajamaan tuleva opastetaan ensin alueen yhteiseen opastuspisteeseen. Opastuspisteellä osoitetaan matkailutaajamien tarjoamat palvelut ja alueen muut sisäiset opastuspisteet. Valitun matkailutaajaman alueelle johtavan päätien varrella on kohteen oma opastuspiste, jossa opastetaan reitit palvelukohteisiin.

Uusia matkailutaajamia, joihin on suunniteltu opastuspisteet ovat Napapiiri, Suomu, Sallatunturi, Levi, Saariselkä, Kiilopää ja Aaavasaksa. Kahden alueen yhteisiä opastuspisteitä ovat Pyhätunturi-Luosto, Yläsjärvi-Äkäslompolo ja Pallastunturi-Olostunturi.

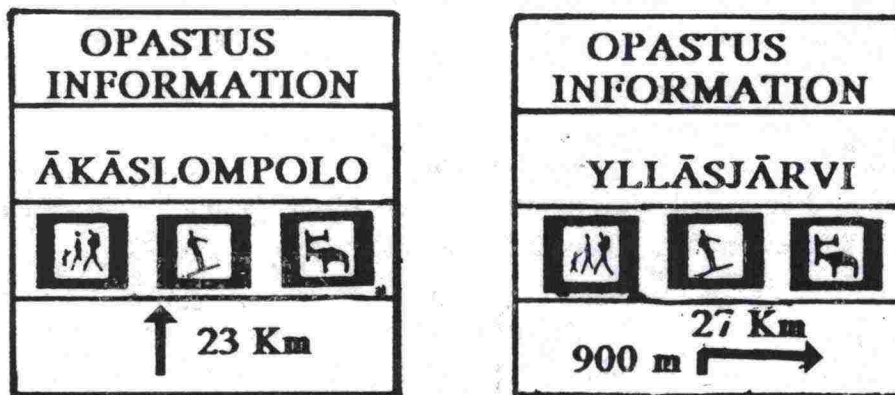
Opastuskartta voi koostua yhdestä tai useammasta kartasta. Seudullisella opastuspisteellä on yleiskartta, jolla esitetään koko alue sekä lähimmän kunnan yleiskartta ja/tai yksityiskohtainen osoitekartta. Kuntien opastuspisteillä on taajaman yleiskartta ja tarvittaessa yksityiskohtainen kunnan tai matkailutaajaman kartta. Taajamien ja matkailutaajamien opastuskartoilla esitetään yksityiskohtaisesti palveluiden sijoittuminen tie- ja katuverkolle.

Opaskarttojen on oltava tasokaita ja rakenteellisesti kestäviä. Kartan tietojen ajan tasalla pito pitää olla helppoa. Kartan yhteydessä tulisi olla luettelo, josta selviävät palvelukohteiden katuosoitteet ja puhelinnumerot. Näin kartan yhteydessä mahdollisella yleisöpuhelimella tienkäyttäjät voivat tiedustella tarkemmin esim. majoituspaikkoja tai kohteen tarjoamia palveluja.

4.2 Opastuspisteiden viitoitus

Opastuspiste osoitetaan merkillä "Opastuskartta" (711). Merkin alapuolella esitetään opastuskartan osoittaman kunnan tai alueen nimi (Kuva 8). Tarvittaessa voidaan esittää kahden kunnan, seudullisen alueen ja kunnan tai kunnan ja matkailutaajaman nimi. Opastuskarttamerkin lisäkilvessä voidaan osoittaa opastuspisteen muita toimintoja "Palvelukohteiden viitoitus" ohjeen mukaisesti. Opastuspiste sijoitetaan yleensä alueelle vievän tien alkuun tai alueen reunamille.

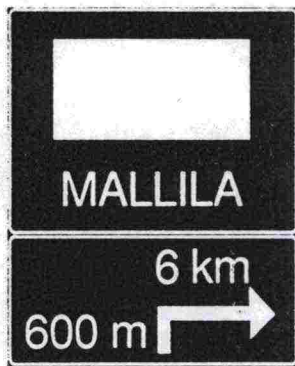
Viitoitettavien palvelukohteiden osalta selvitetään toteuttamissuunnitelmassa tarkemmin kohteen sisältämät palvelut ja opastustaulussa käytettävät tunnukset.

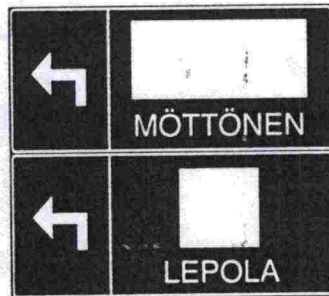
Kuva 8. Esimerkki opastuspisteen viitoituksesta

Opastutauluja on A-tyyppisiä, B-tyyppisiä ja osoiteviittoja (kuva 9). A-tyypin opastustaulua käytetään opastettaessa tievarsipalvelujen ulkopuoliseen palvelukohteeseen, tai opastustaulun ja risteuksen välillä on liittymä, josta on ilmeinen harhaanajon vaara tai osoitettaessa tievarsipalveluihin kuuluvaa, välittömästi tiehen liittyvällä alueella olevaa levähdysaluetta, huoltoasemaa tai vastaavaa kohdetta, jolla on oma liittymä. A-tyypin opastustaulussa nuolet ja etäisyydet osoitetaan lisäkilvessä.

Osoiteviitalla osoitetaan sellainen palvelukohde, jota ei voida kohteen koon, merkittävyyden tai muun syyn vuoksi osoittaa opastustaululla. Osoiteviitalla voidaan osoittaa myös muita palvelukohteita. Tällöin ei käytetä tieliikenneasetuksen mukaisien tunnusten kuvioita vaan mahdollisia ovat tiehallituksen hyväksymät viralliset tunnukset. Osoiteviittaa käytetään yleensä vain lähiopastukseen. Osoiteviitalla ei opasteta yleisen tien suuntaan.

A-tyyppi

B-tyyppi

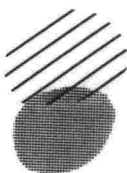
Osoiteviitta

Kuva 9. Opastustaulut

5. OPASTUSMERKKISUUNNITELMA

MERKINTÖJEN SELITYKSET:

18. Alue esitetty liitteessä

Opastuspisteillä viitoitettu alue

Useita kohteita suppealla alueella

Nykyinen kohde

Uusi kohde

211.

Kohteen numero

Kohteen päätunnus

ERISNIMI

Kohteen nimi

Viitoitusreitti

Viitoitusreitti lyhenee

~~ERISNIMI~~

Nimi poistuu

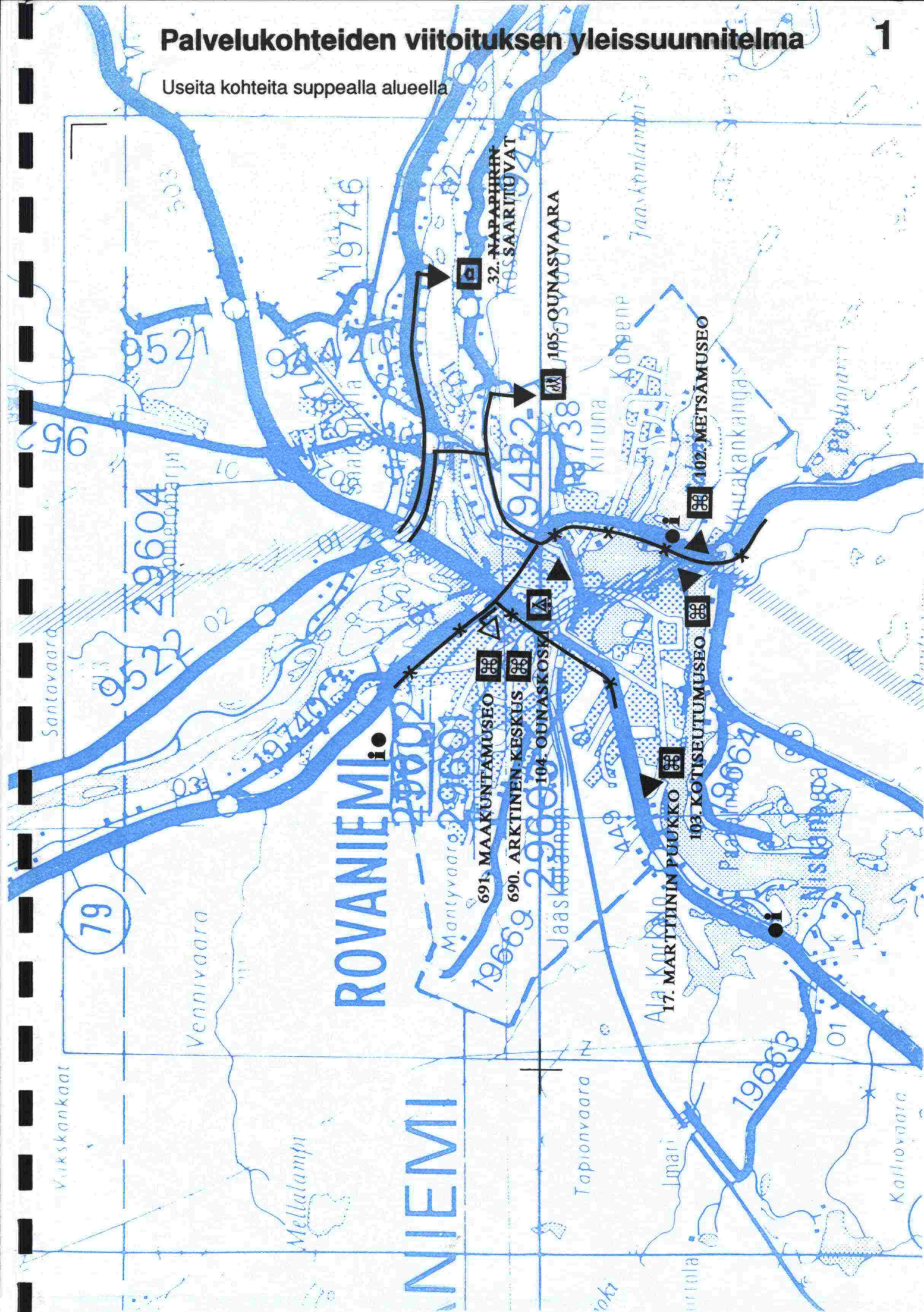

Opastuspiste

Palvelukohteiden viitoituksen yleissuunnitelma

1

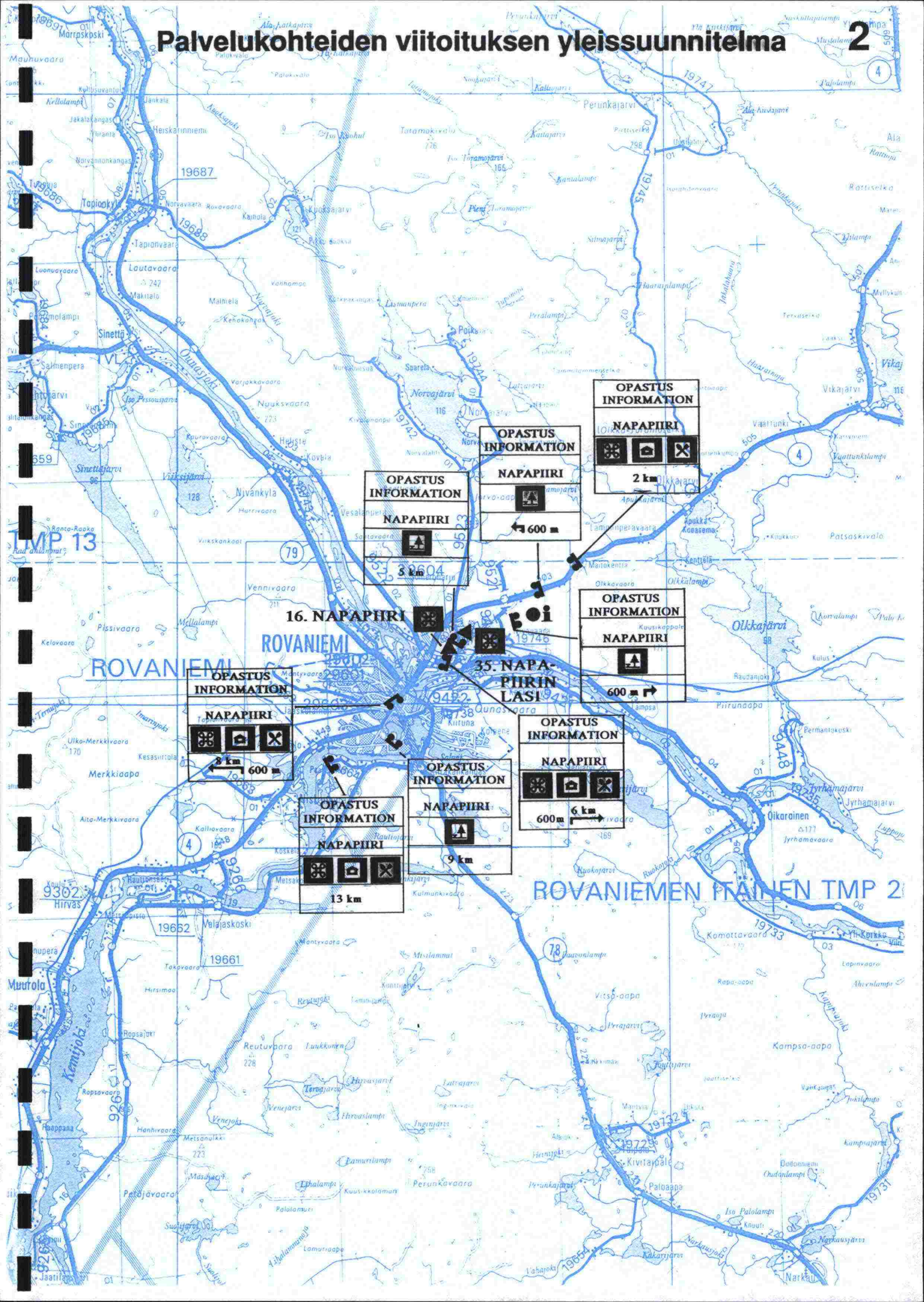
Useita kohteita suppealla alueella

2. NAPAPIIRI

Napapiiri on viitoitettu alueena ja Napapiirinlasi erilliskohteena. Alueella on tarjolla runsaasti erityyppisiä palveluja sekä alue on voimakkaasti kehittymässä. Tasapuolisen ja tehokkaamman viitoituksen toteuttamiseksi on alueelle esitetty opastuspistettä. Opastuspiste sijoitetaan aluelle johtavan (johtavien) liittymän läheisyyteen. Opastuspiste viioitetaan reittiviitoituksena Kemin suunnasta.

2

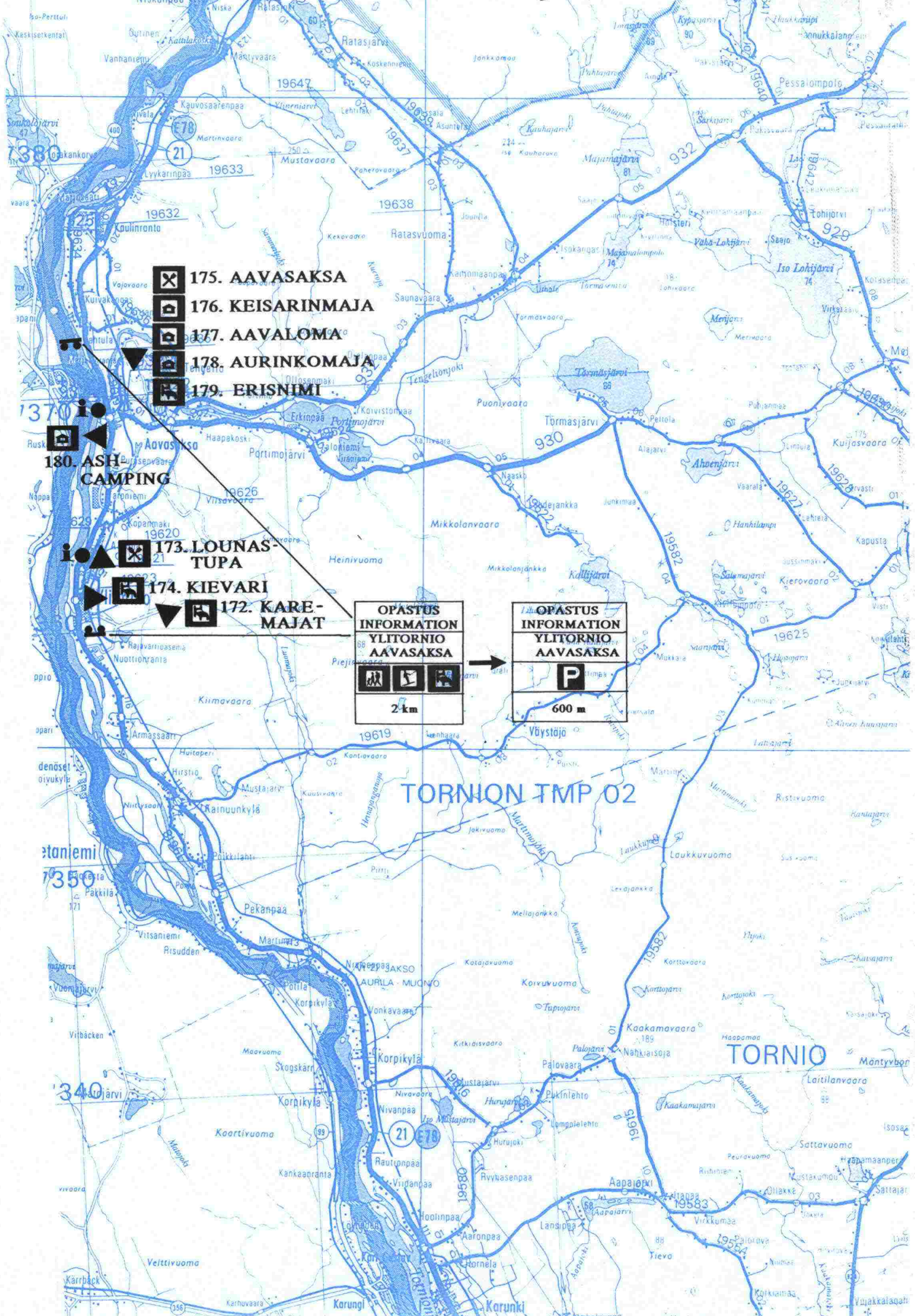

3. AAVASAKSA

Aavasaksan matkailualueelle viitoitetaan useita palvelukohteita valtatie 21 ja maantien 930 liittymästä. Tasapuolisemman ja tehokkaamman viitoituksen toteuttamiseksi on suunnitelmassa esitetty kaksi opastuspistettä valtatielle 21. Etelästä noin 7 km ennen liittymää olevan Ylitornion kunnan kioskin yhteyteen ja pohjoisesta noin 2 km ennen liittymää olevalle pysäköintipaikalle.

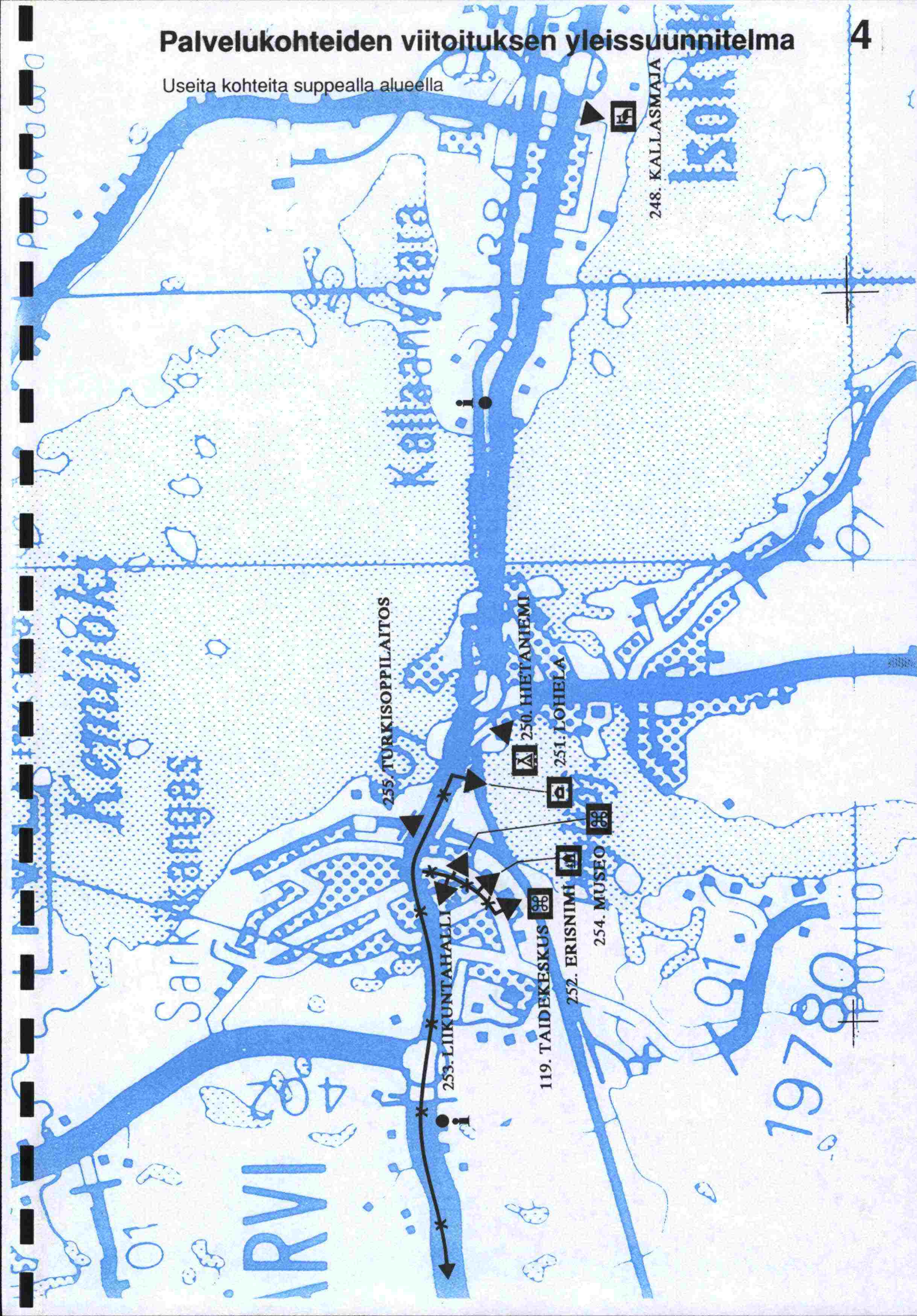
Palvelukohteiden viitoituksen yleissuunnitelma

3

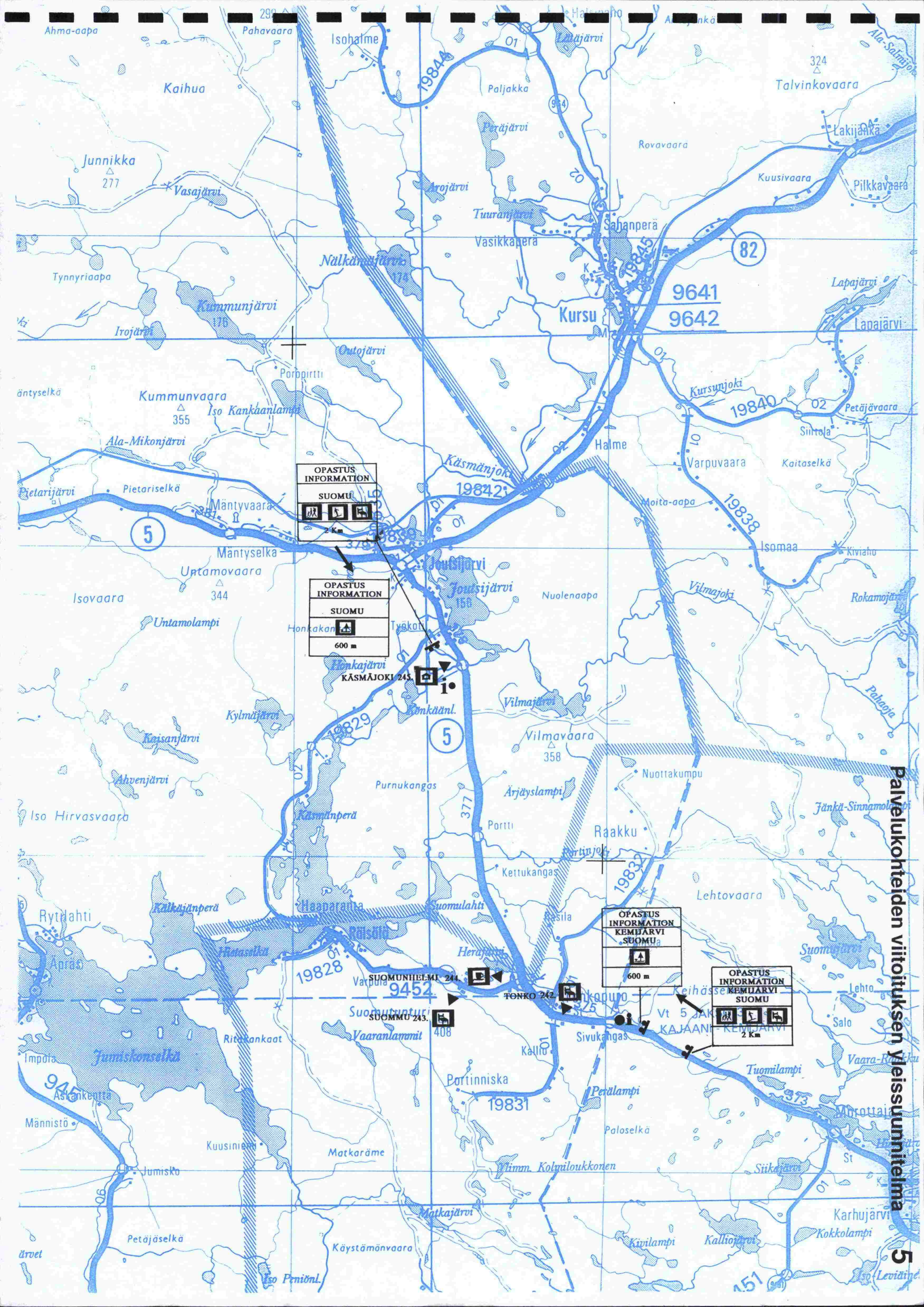
4

248 KALJASMAJA

5. SUOMU

Suomun ulkoilu- ja laskettelualueen opastus on valtatieltä 5. Viitotettuja kohteita on tällä hetkellä vähän. Valtatien 5 varrella alueen läheisyydessä on kuitenkin samaan kokonaisuuteen kuuluvia palveluja. Tasapuolisemman ja tehokkaamman viitoituksen toteuttamiseksi on Suomun alueelle on esitetty kaksi opastuspistettä, jotta uudet palvelukohteet ja valtatie 5 varrella olevat samaan kokonaisuuteen kuuluvat kohteet voidaan opastaa. Opastuspisteet on esitetty valtatielle 5 Kemijärven suunnasta Käsämäjoen levähdysalueelle ja Kuusamon suunnasta Tonkopuron levähdysalueelle.

OPASTUS
INFORMATION

SUOMU

2 Km

OPASTUS
INFORMATION

SUOMU

600 m

OPASTUS
INFORMATION
KEMIJÄRVI
SUOMU

600 m

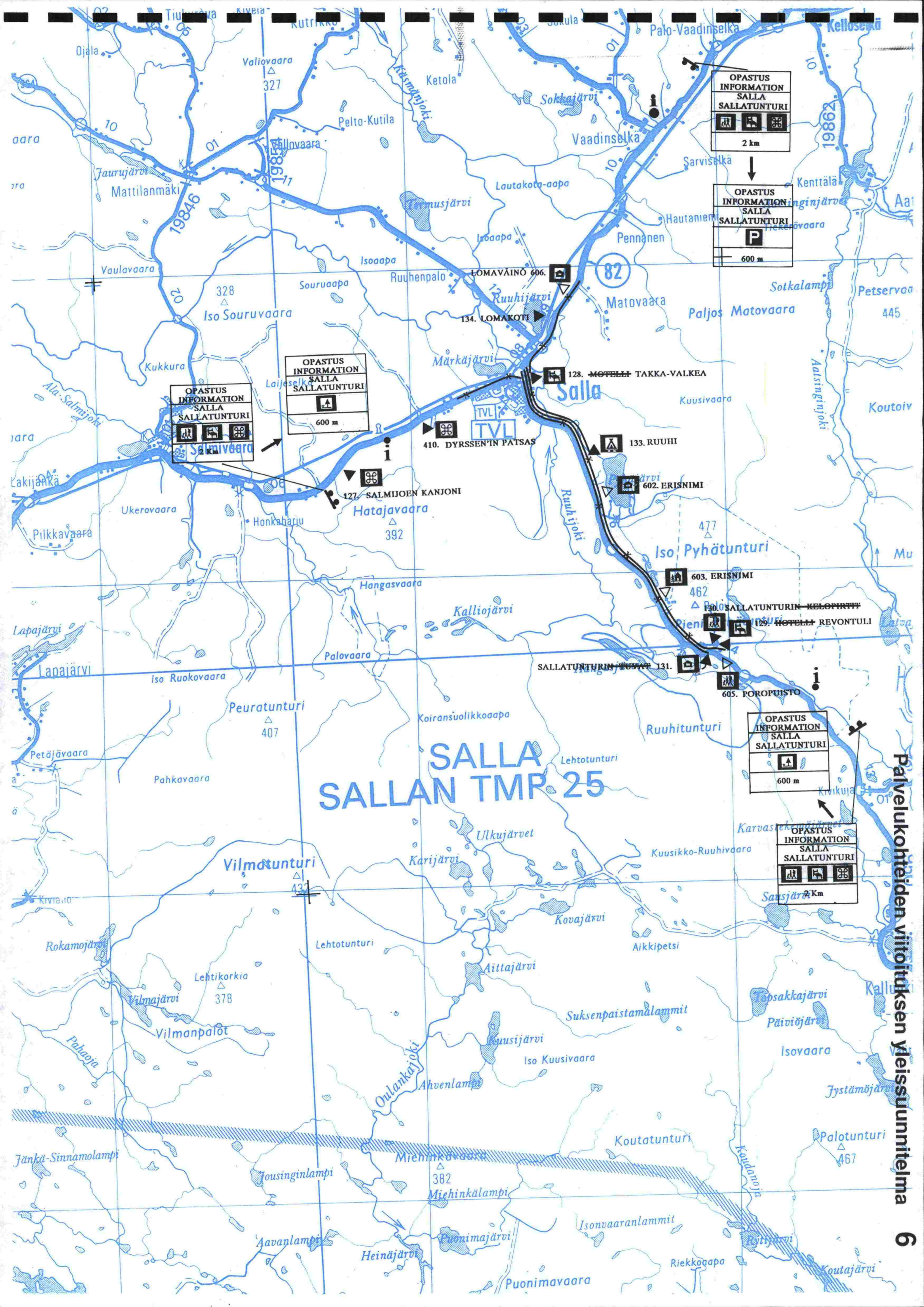
OPASTUS
INFORMATION
KEMIJÄRVI
SUOMU

2 Km

Palvelukohteiden viitoituksen yleissuunnitelma

6. SALLATUNTURI

Sallan ja Sallatunturin suuntaan on nykyisin viitoitettu neljä palvelukohdetta kantatieltä 82 ja maantien 950 liittymästä. Alueella on useita viitoituskelpoisia palvelukohteita. Tasapuolisemman ja tehokkaamman viitoituksen toteuttamiseksi on Sallan ja Sallatunturin alueelle esitetty kaksi yhteistä opastuspistettä. Kantatielle 82 Paikanselän pysäköintipaikalle ja maantielle 950 uudelle rakennettavalle Kaunisharjun levähdysalueelle

OPASTUS
INFORMATION
SALLA
SALLATUNTURI

2 km

OPASTUS
INFORMATION
SALLA
SALLATUNTURI

600 m

OPASTUS
INFORMATION
SALLA
SALLATUNTURI

600 m

OPASTUS
INFORMATION
SALLA
SALLATUNTURI

OPASTUS
INFORMATION
SALLA
SALLATUNTURI

600 m

OPASTUS
INFORMATION
SALLA
SALLATUNTURI

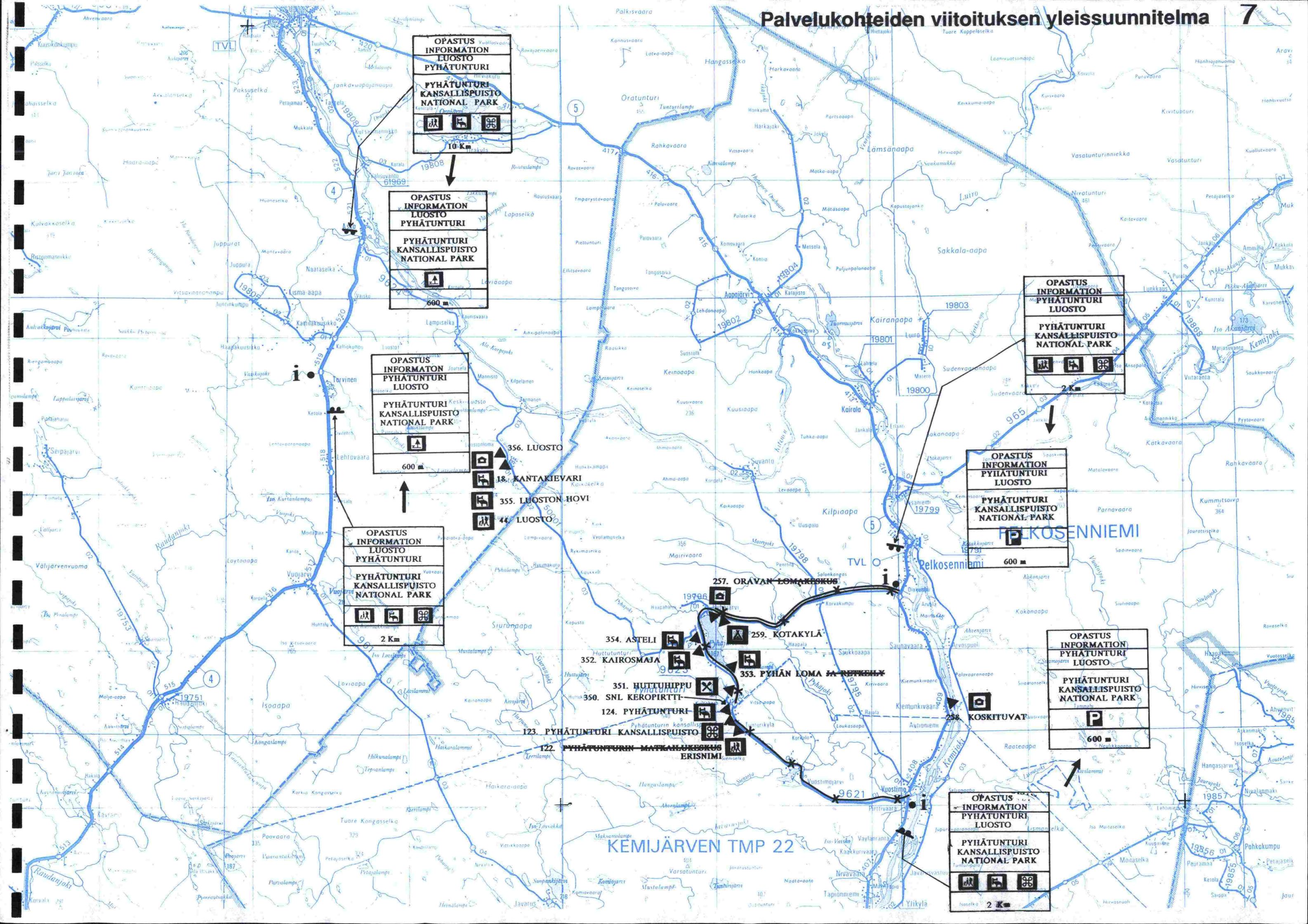
2 km

SALLA
SALLAN TMP 25

Palvelukohteiden viitoituksen yleissuunnitelma

7. PYHÄTUNTURI-LUOSTO

Pyhätunturin matkailu- ja kansallispuiston alueelle opastetaan nykyisin etelästä valtatie 5 ja kantatie 82 liittymästä sekä pohjoisesta valtatie 5 ja maantie 9621 liittymästä. Luoston matkailualueelle Hotelli Kantakievariin opastetaan valtatie 4 ja maantie 9624 liittymästä. Pyhätunturin ja Luoston alueet muodostavat matkailijan kannalta yhtenäisen kokonaisuuden ja alueella on useita viitoituskelpoisia palvelukohteita. Tasapuolisemman ja tehokkaamman viitoituksen toteuttamiseksi on suunnitelmassa esitetty alueille kolme yhteisiä opastuspisteitä. Etelän suunnasta valtatielle 5 ennen alueelle johtavaa liittymää uudelle rakennettavalle pysäköintipaikalle ja pohjoisen suunnasta jo olemassa olevalle pysäköintipaikalle ennen maantien 9621 liittymää sekä valtatielle 4 Vaiskojoen levähdysalueelle.

OPASTUS
INFORMATION
LUOSTO
PYHÄTUNTURI
PYHÄTUNTURI
KANSALLISPUISTO
NATIONAL PARK
10 Km

OPASTUS
INFORMATION
LUOSTO
PYHÄTUNTURI
PYHÄTUNTURI
KANSALLISPUISTO
NATIONAL PARK
600 m

OPASTUS
INFORMATION
LUOSTO
PYHÄTUNTURI
PYHÄTUNTURI
KANSALLISPUISTO
NATIONAL PARK
600 m

OPASTUS
INFORMATION
LUOSTO
PYHÄTUNTURI
PYHÄTUNTURI
KANSALLISPUISTO
NATIONAL PARK
2 Km

OPASTUS
INFORMATION
LUOSTO
PYHÄTUNTURI
PYHÄTUNTURI
KANSALLISPUISTO
NATIONAL PARK
2 Km

OPASTUS
INFORMATION
LUOSTO
PYHÄTUNTURI
PYHÄTUNTURI
KANSALLISPUISTO
NATIONAL PARK
600 m

OPASTUS
INFORMATION
LUOSTO
PYHÄTUNTURI
PYHÄTUNTURI
KANSALLISPUISTO
NATIONAL PARK
600 m

OPASTUS
INFORMATION
LUOSTO
PYHÄTUNTURI
PYHÄTUNTURI
KANSALLISPUISTO
NATIONAL PARK
2 Km

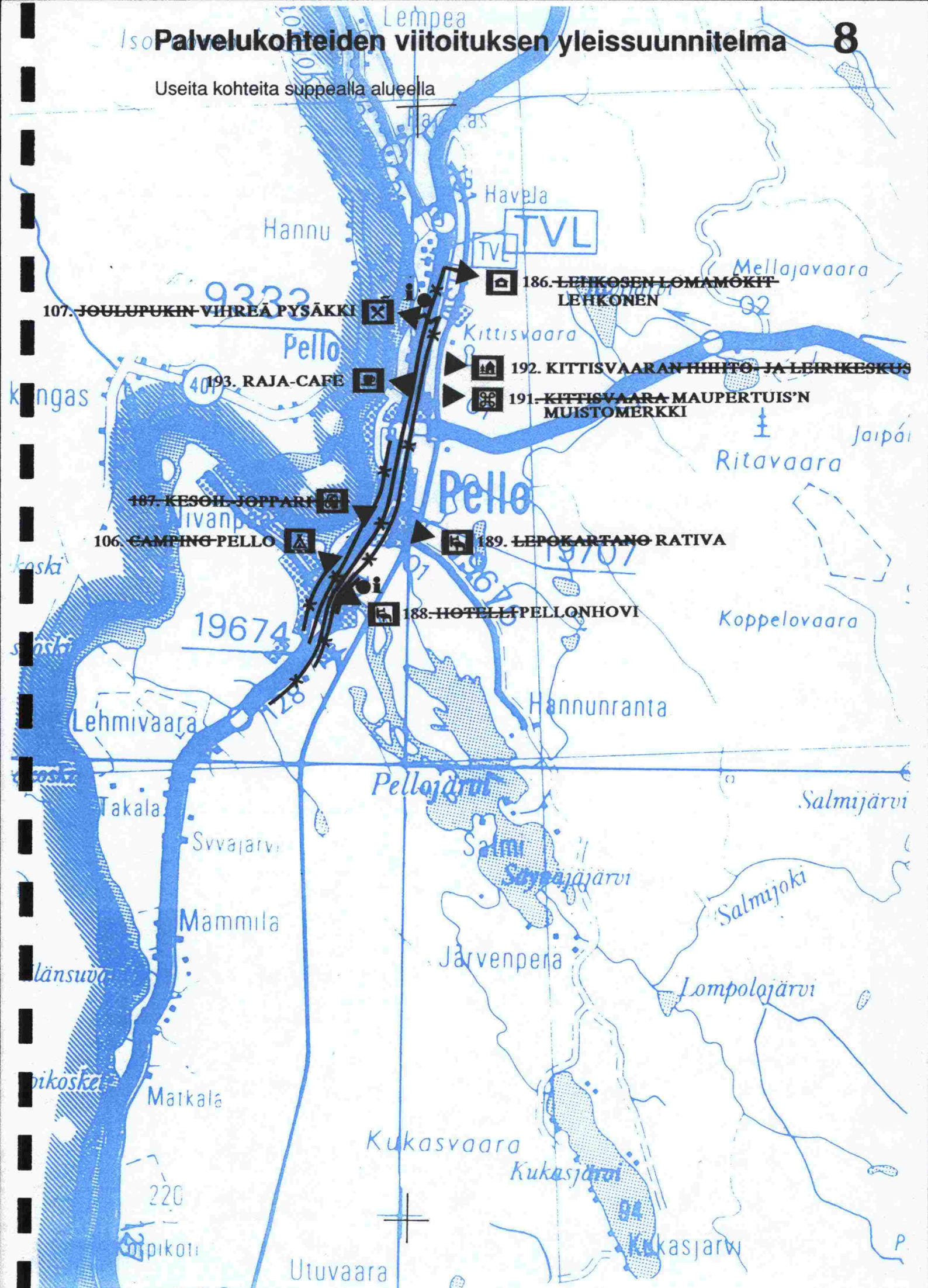
KEMIJÄRVEN TMP 22

PELKOSENNIEMI

257. ORAVAN LOMAKESKUS
354. ASTELI
352. KAIROSMÄJÄ
351. HUTTUHIPPU
350. SNL KEROPIRTTI
124. PYHÄTUNTURI
123. PYHÄTUNTURI KANSALLISPUISTO
122. PYHÄTUNTURI MATKAILUKESKUS
259. KOTAKYLÄ
353. PYHÄN LOMA JA RETKEILY
258. KOSKITUVAT

356. LUOSTO
18. KANTAKIEVARI
355. LUOSTON HOVI
44. LUOSTO

Useita kohteita suppealla alueella

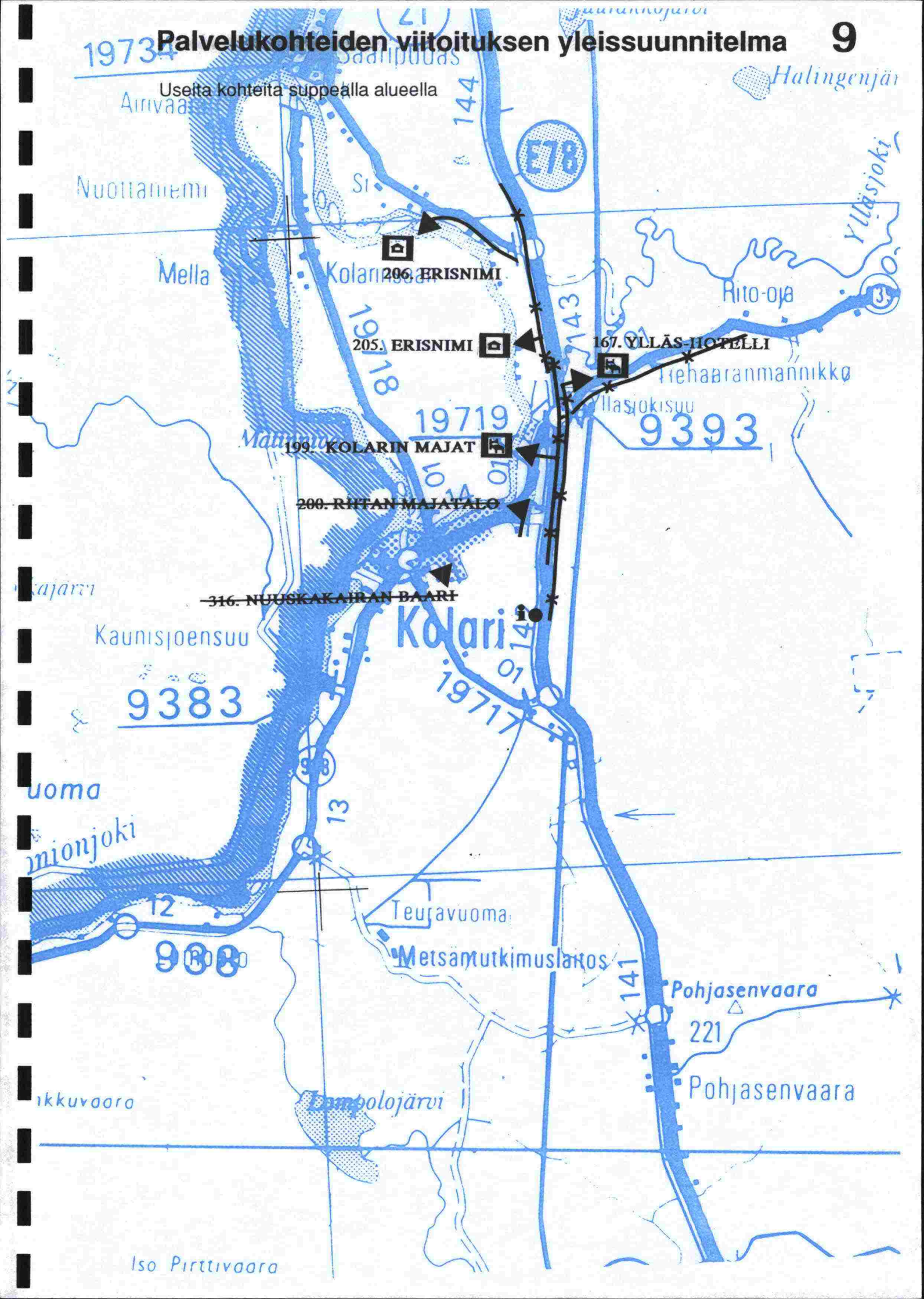

19734

Palvelukohteiden viitoituksen yleissuunnitelma

9

Useita kohteita suppealla alueella

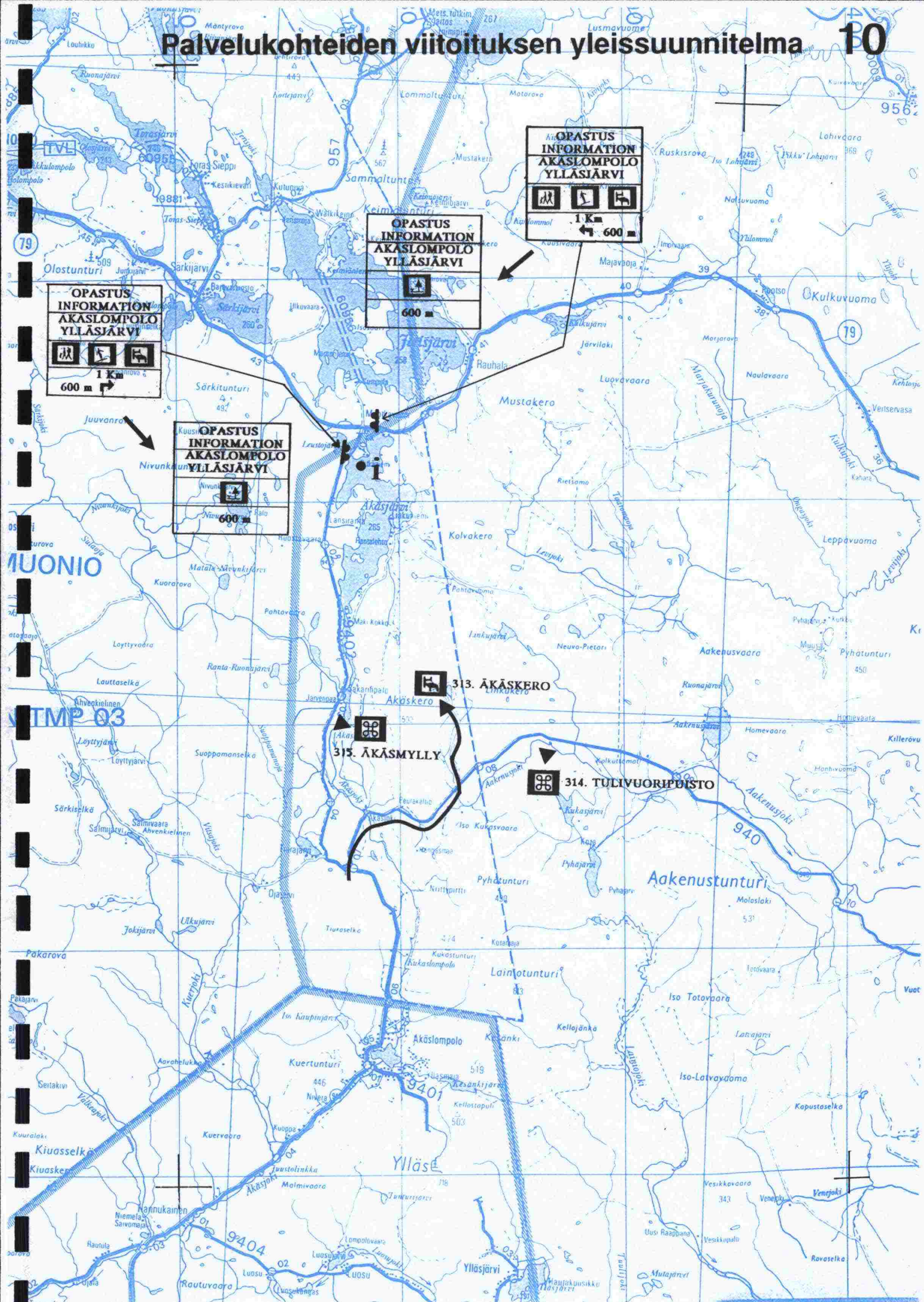

10. YLLÄSJÄRVI-ÄKÄSLOMPOLO

Yllästunturin matkailualueelle viitoitetaan neljä palvelukohdetta 35 kilometrin etäisyydeltä valtatie 21 ja maantien 939 liittymästä. Samoin Äkäslompolon alueelle opastetaan kaksi palvelukohdetta 36 kilometrin etäisyydeltä em. liittymästä. Alueilla ja alueille johtavien teiden varsilla on useita viitoituskelpoisia palvelukohteita. Ylläsjärven ja Äkäslompolon alueet muodostavat yhtenäisen kokonaisuuteen. Tasapuolisemman ja tehokkaamman viitoituksen toteuttamiseksi on alueelle esitetty neljä yhteistä opastuspistettä. Opastuspisteet ovat maanteiden 9394 ja 9404 liittymän läheisyyteen rakennettavalla pysäköintipaikalla sekä maantien 940 ja paikallistien 18722 liittymän läheisyydessä olevalla pysäköintipaikalla. Kantatiellä 79 opastuspiste sijaitsee rakennettavalla levähdysalueella ennen uutta Kittilä-Ylläsjärvi tieyhteyttä. Pohjosen suunnasta opastuspiste sijaitsee maantiellä 9402 kantatien 79 liittymän jälkeen rakennettavalla levähdysalueella. Opastuspisteet viitoitetaan reitti-viitoituksena.

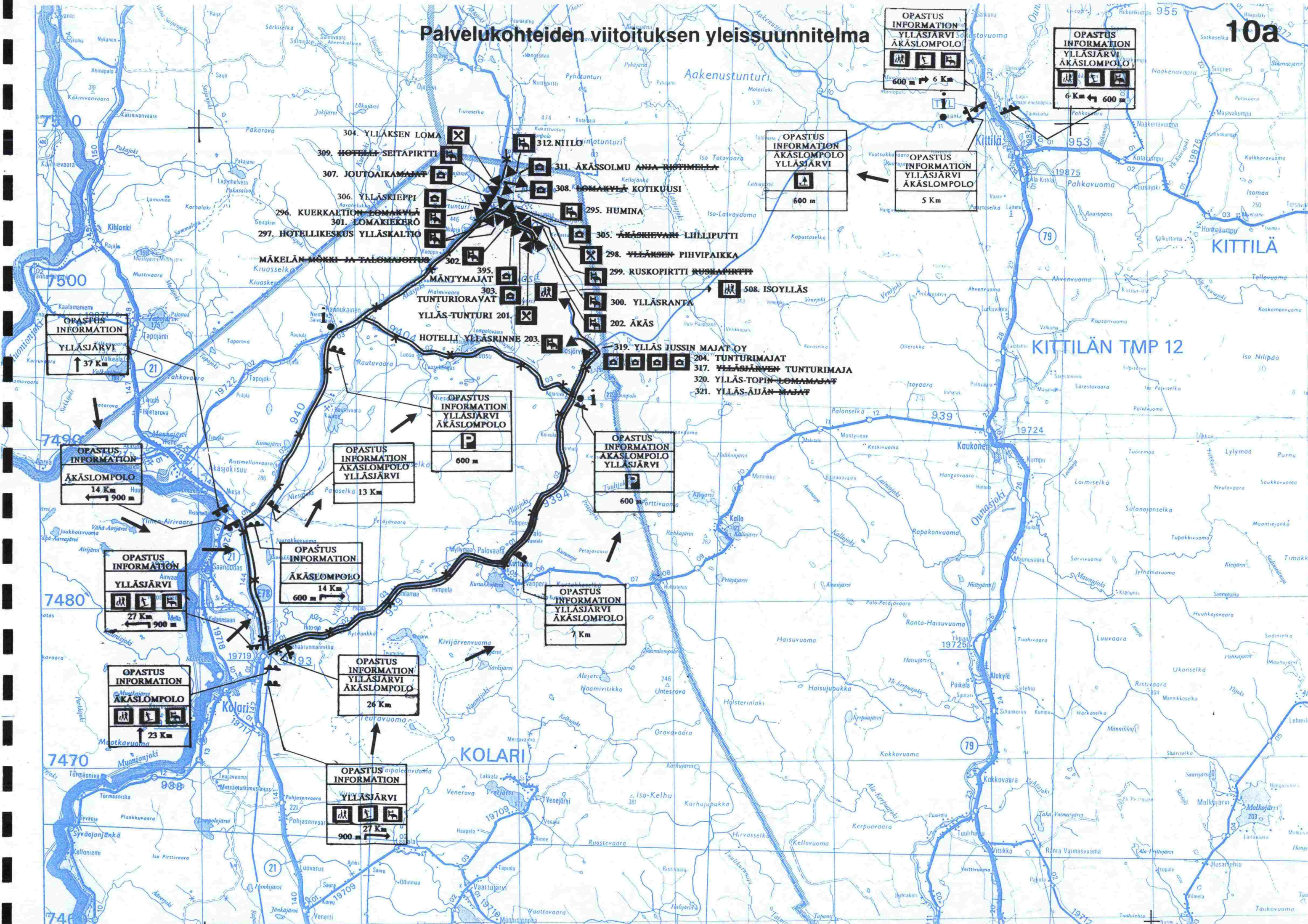
Palvelukohteiden viitoituksen yleissuunnitelma

10

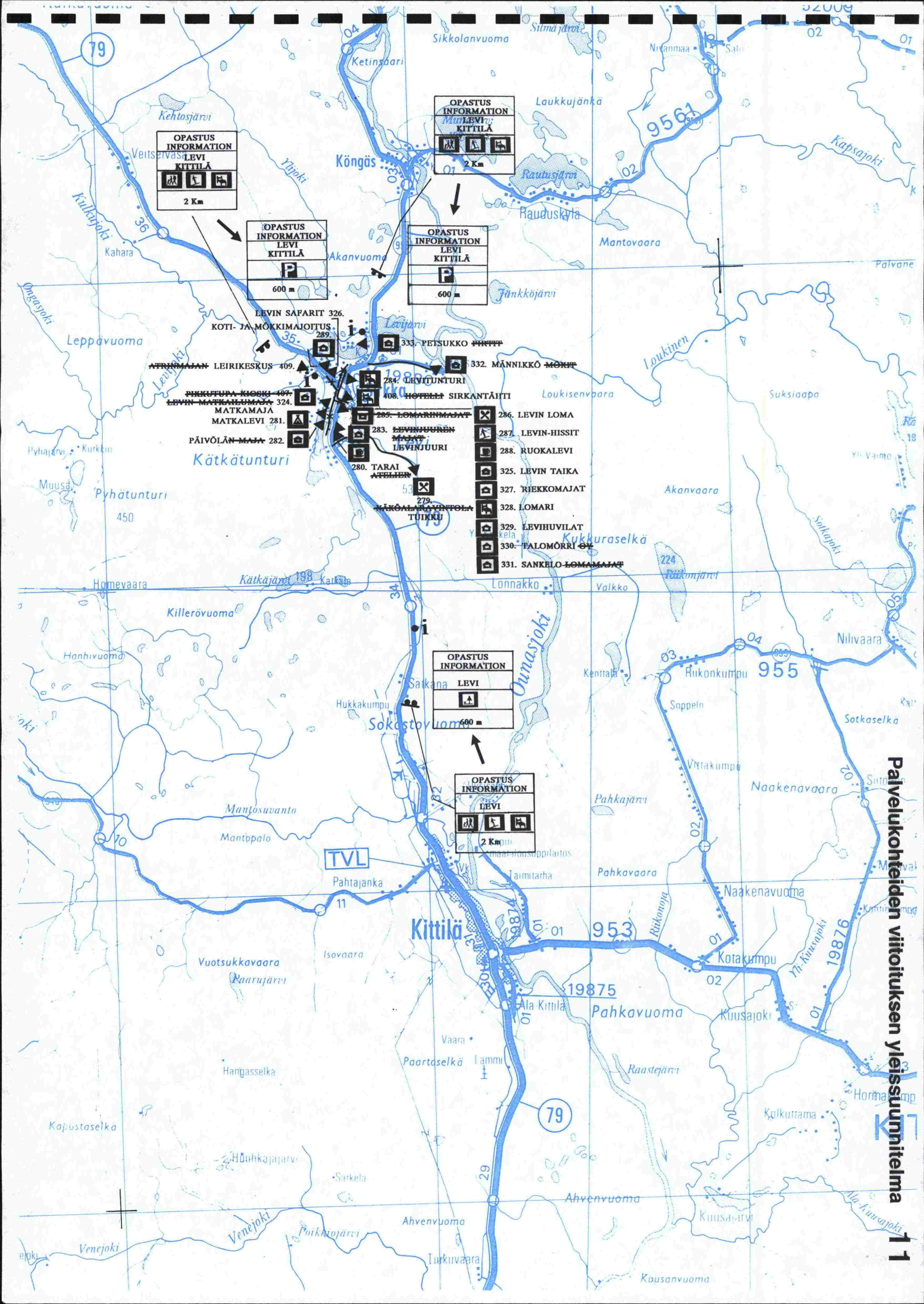
Palvelukohteiden viitoituksen yleissuunnitelma

10a

11. LEVI

Levin matkailualueella on runsaasti viitoitettuja palvelukohteita suppealla taajamaisella alueella. Tasapuolisemman ja tehokkaamman viitoituksen toteuttamiseksi on alueelle esitetty kolme opastuspistettä. Kaksi kantatielle 79, Sätkänän levähdysalueelle ja Sirkan taajaman pohjoispuolella olevalle pysäköintipaikalle sekä maantielle 956 Sirkan taajaman pohjoispuolelle.

OPASTUS
INFORMATION
LEVI
KITILÄ
2 Km

OPASTUS
INFORMATION
LEVI
KITILÄ
2 Km

OPASTUS
INFORMATION
LEVI
KITILÄ
600 m

OPASTUS
INFORMATION
LEVI
KITILÄ
600 m

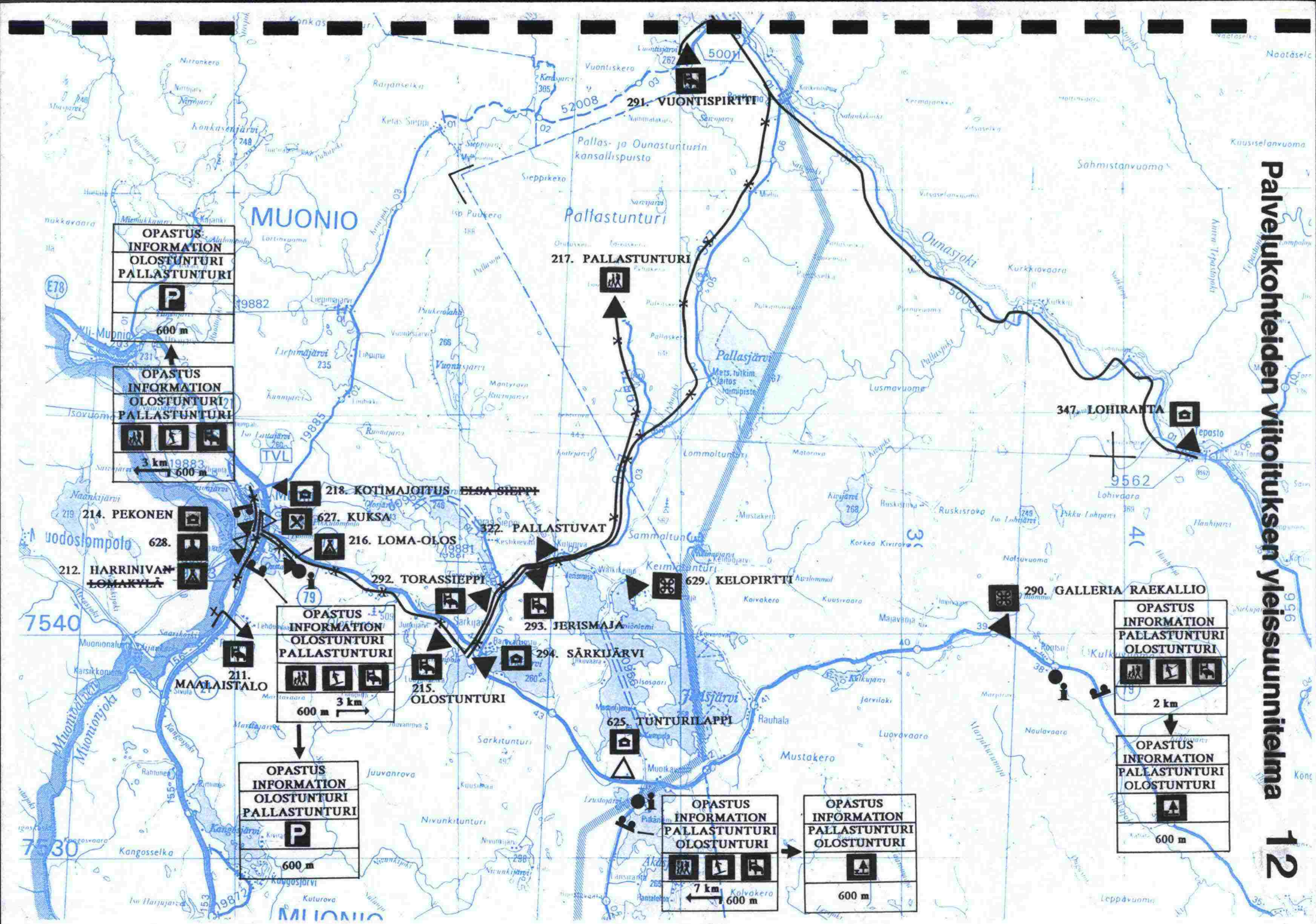
- LEVIN SAFARIT 326.
KOTI- JA MÖKKIMAJOITUS 289.
LEVIN LEIRIKESKUS 409.
PÄIVÖLÄN MÄÄ 282.
MATKAMAJA 324.
MATKALEVI 281.
KÄTKÄTUNTURI
280. TARAI
279. TUIKKU
283. LEVINJUURI
284. LEVITUNTURI
408. HOTELLI Sirkantähti
285. LOMAMAJAT
286. LEVIN LOMA
287. LEVIN-HISSIT
288. RUOKALEVI
325. LEVIN TAICA
327. RIEKKOMAJAT
328. LOMARI
329. LEVIHUUILAT
330. TALOMÖRRI
331. SANKILO LOMAMAJAT
332. MÄNNIKÖ MOKKI
333. PEISUKKO PINKKI

OPASTUS
INFORMATION
LEVI
600 m

OPASTUS
INFORMATION
LEVI
2 Km

12. PALLASTUNTURI-OLOSTUNTURI

Pallastunturin matkailualueelle opastetaan Pallastunturin Matkailuhotelli 33 km etäisyydeltä valtatie 21 ja kantatie 79 liittymästä sekä kantatie 79 ja maantie 957 liittymästä. Olostunturin alueelle opastetaan kaksi palvelukohdetta em. liittymistä. Alueilla ja alueille johtavien teiden varsilla on useita viitoituskelpoisia palvelukohteita. Pallastunturin ja Olostunturin alueet muodostavat yhtenäisen matkailualueen. Tasapuolisemman ja tehokkaamman viitoituksen toteuttamiseksi on alueelle esitetty kolme opastuspistettä. Kantatielle 79, valtatie 21 liittymän jälkeen kolmen kilometrin päässä olevalle pysäköintipaikalle ja Pöntsön levähdysalueelle sekä maantielle 9402 ennen kantatie 79 liittymän läheisyyteen rakennettavalle levähdysalueelle.

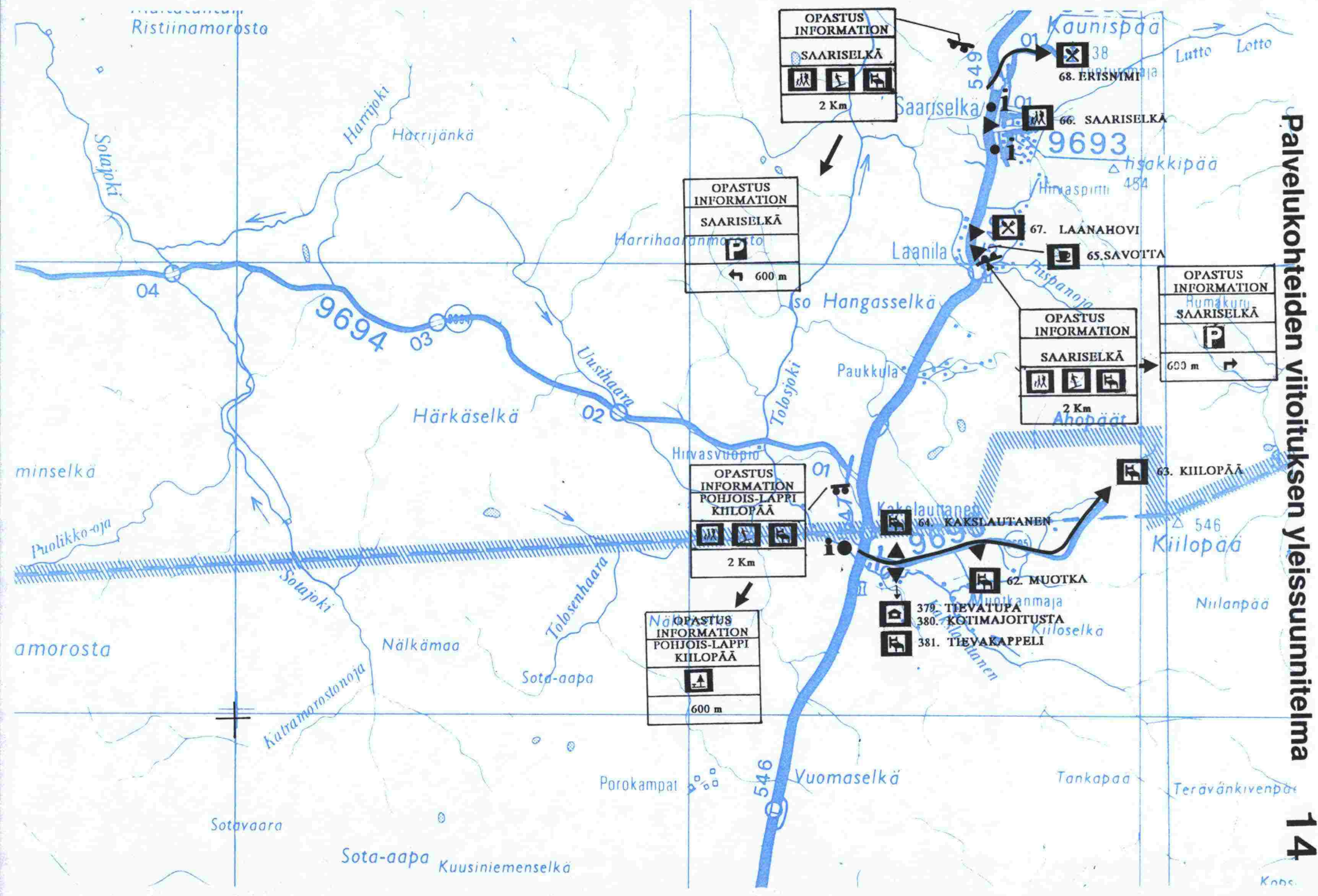
13. KIILOPÄÄ

Kiilopään matkailualueelle opastetaan Tunturikeskus Kiilopää ja Muotkan Maja valtatie 4 ja maantien 9695 liittymästä. Alueella on muitakin viitoituskelpoisia palvelukohteita. Tasapuolisemman ja tehokkaamman viitoituksen toteuttamiseksi on Kiilopään alueelle esitetty kaksi opastuspistettä. Valtatielle 4 Vuotson Porokylän yhteyteen ja Kakslautasen levähdysalueelle.

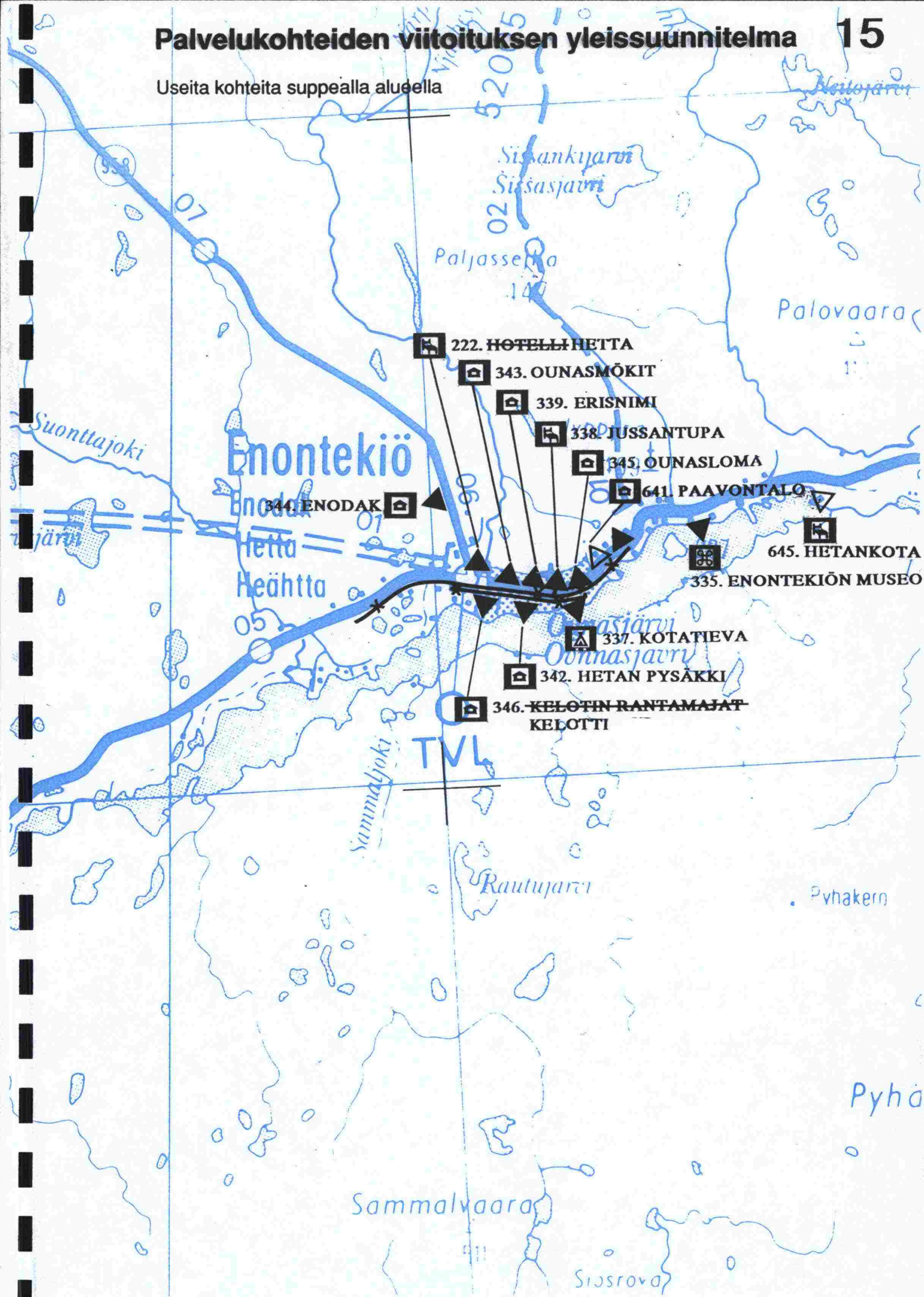

14. SAARISELKÄ

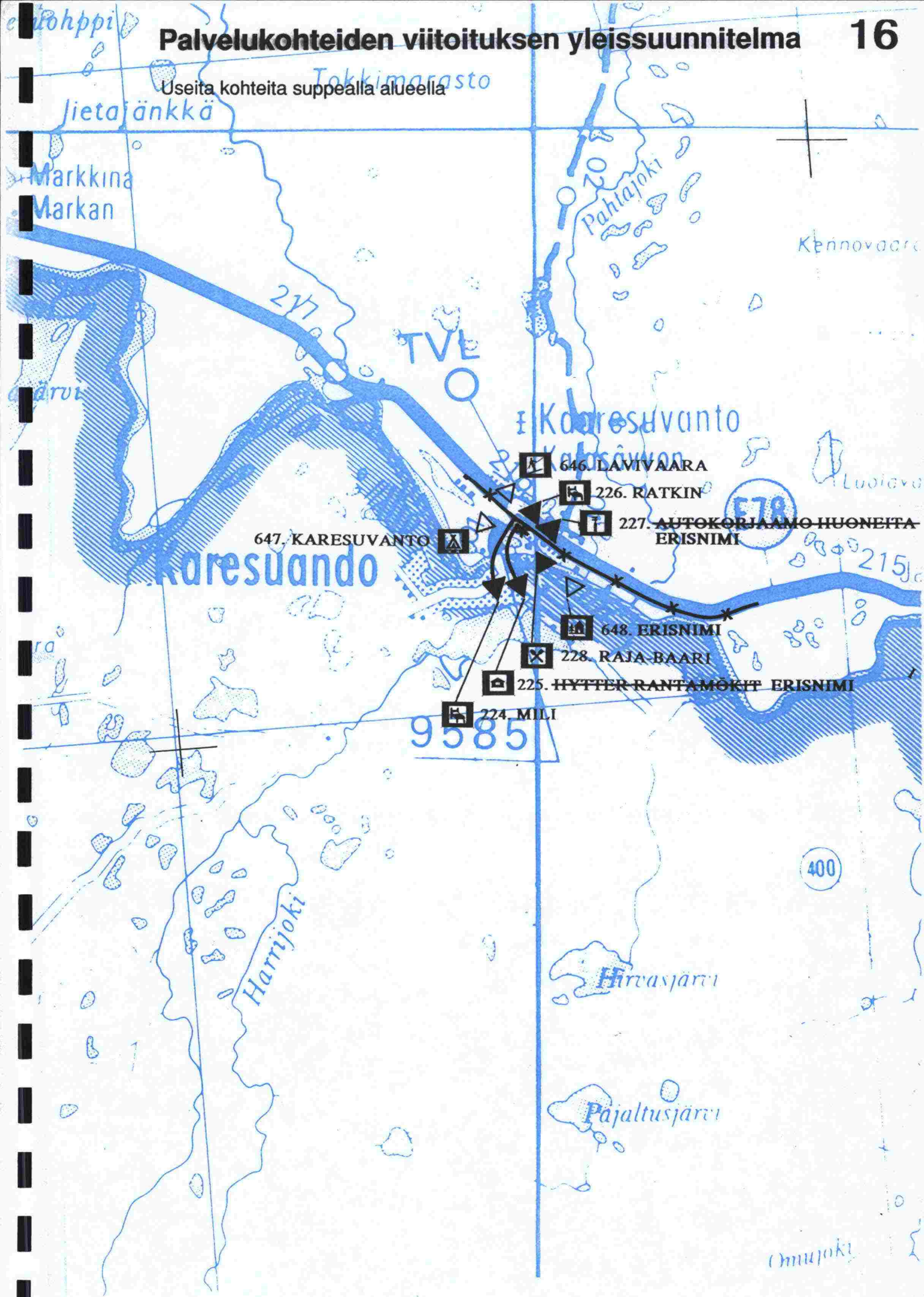
Saariselän matkailualueelle johtavien teiden varsilla on jo opastuspisteet, jotka esitetään säilytettäväksi.

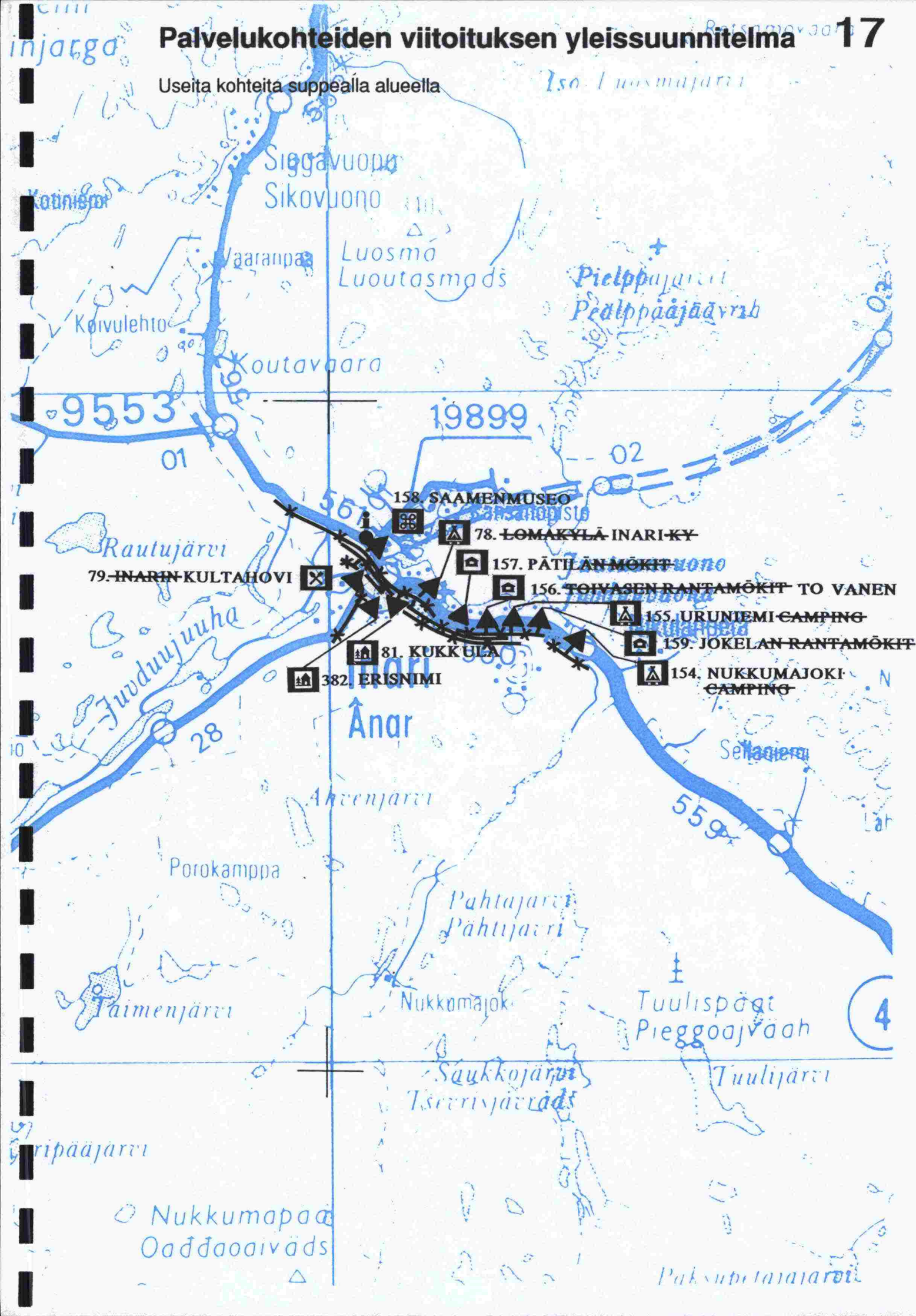
Useita kohteita suppealla alueella

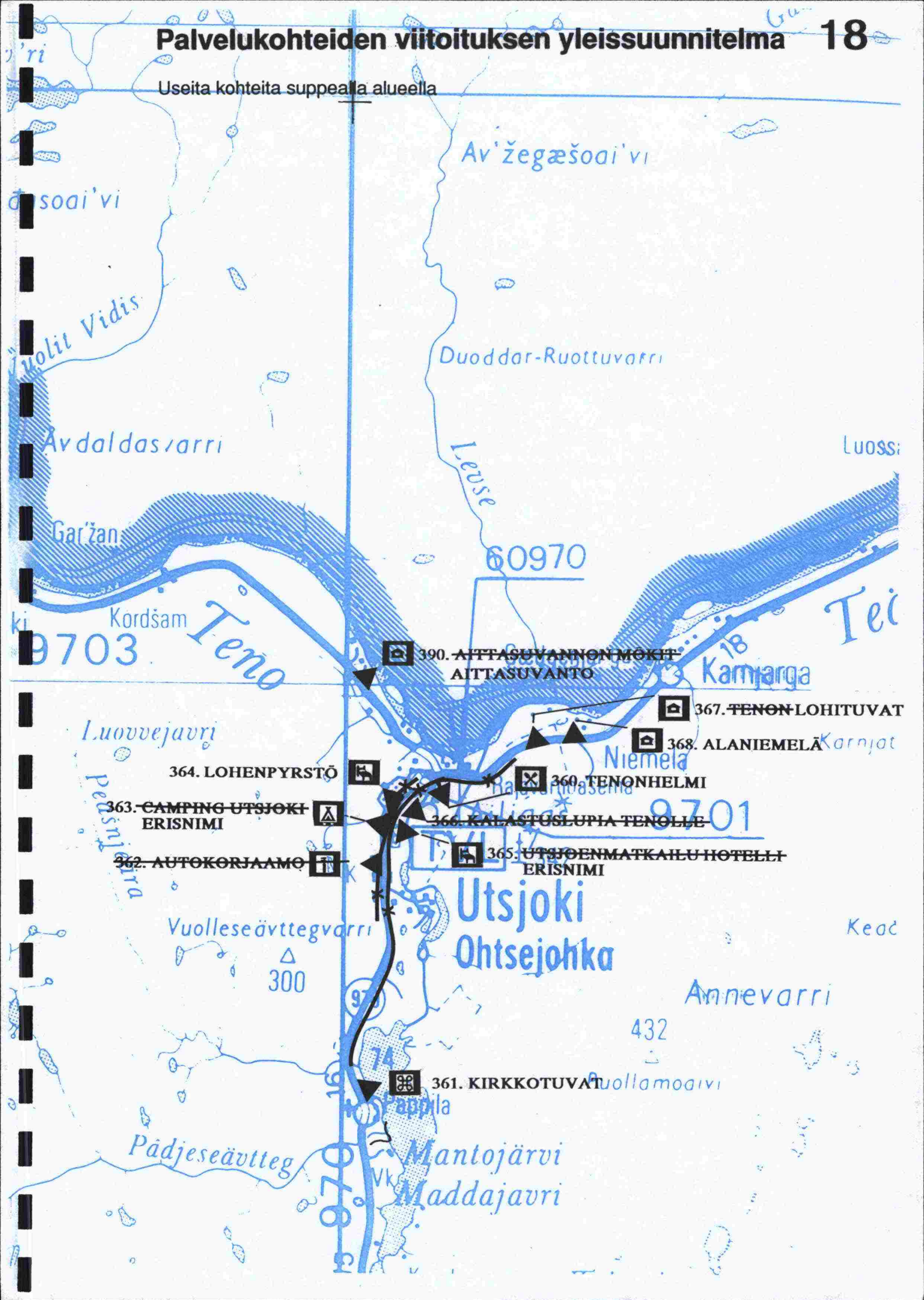
Useita kohteita suppealla alueella

150. / *nostrum*

Useita kohteita suppealla alueella

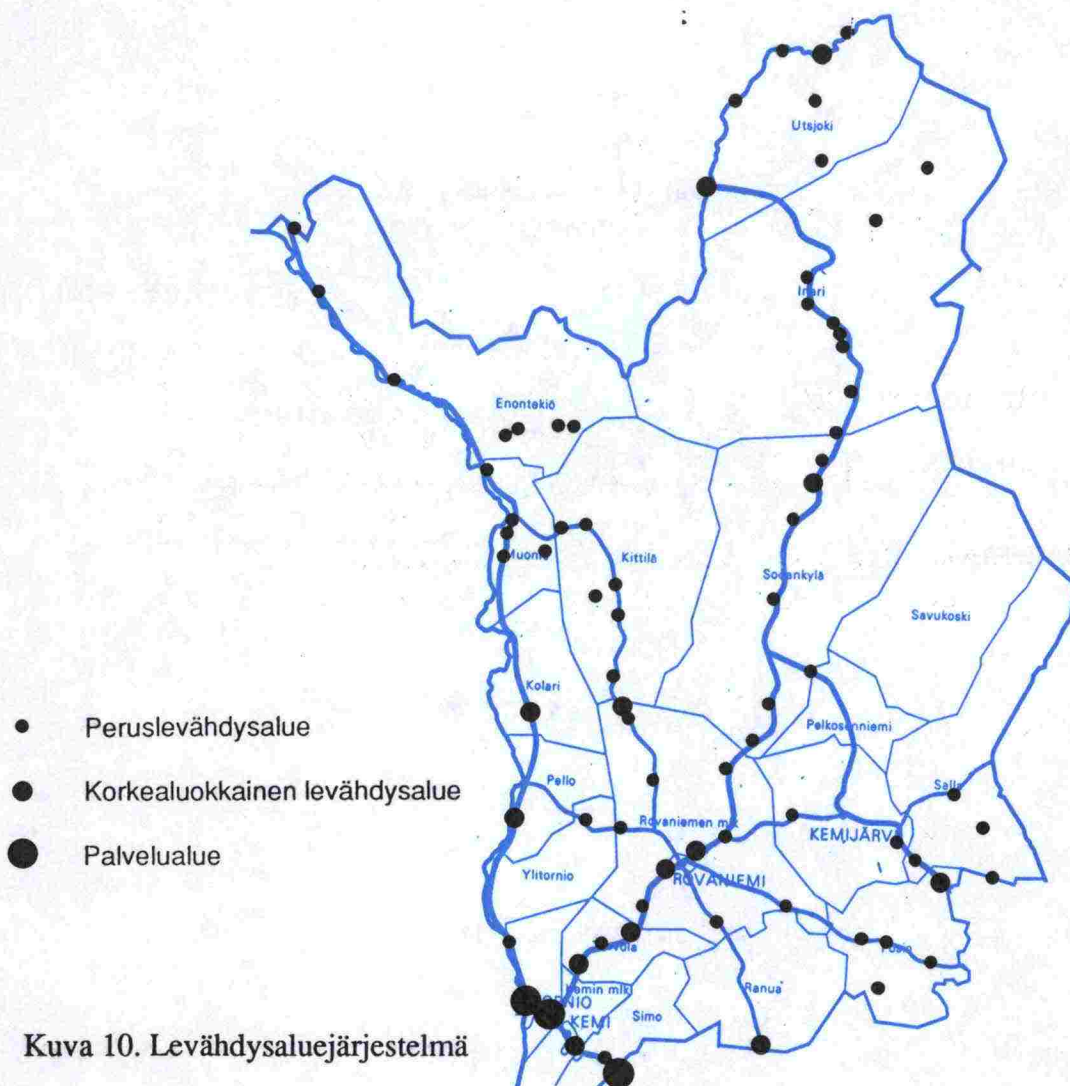

6. LEVÄHDYSALUEJÄRJESTELMÄ

6.1 Yleistä

Tienkäyttäjille tulee olla riittävästi mahdollisuuksia matkan tilapäiseen keskeyttämiseen ja ajoneuvosta poistumiseen matkan aikana. Levähdysalueita sijoitellaan sopivin etäisyyksin kuntakeskusten väliin. Alueiden sijoittelussa otetaan huomioon erilaisten ja eritasoisten palvelujen tasainen vuorottelu ja yksityisten tarjoamat palvelut. Yksityinen alue voi olla levähdysaluejärjestelmän osa.

Levähdysaluejärjestelmä on kytketty kiinteästi yhteen opastuspistejärjestelmän kanssa. Mitä tasokkaampi levähdysalue on sitä enemmän siellä yleensä on tarjolla informaatiota. Kuntakeskusten ja matkailutaajamien läheisyydessä opastuspisteitä on myös pysäköimisalueilla. Levähdysalueiden sijoittelussa on pyritty hyödyntämään jo olemassa olevia kaupallisia palveluja.

Kuva 10. Levähdysaluejärjestelmä

6.2 LEVÄHDYSALUEET

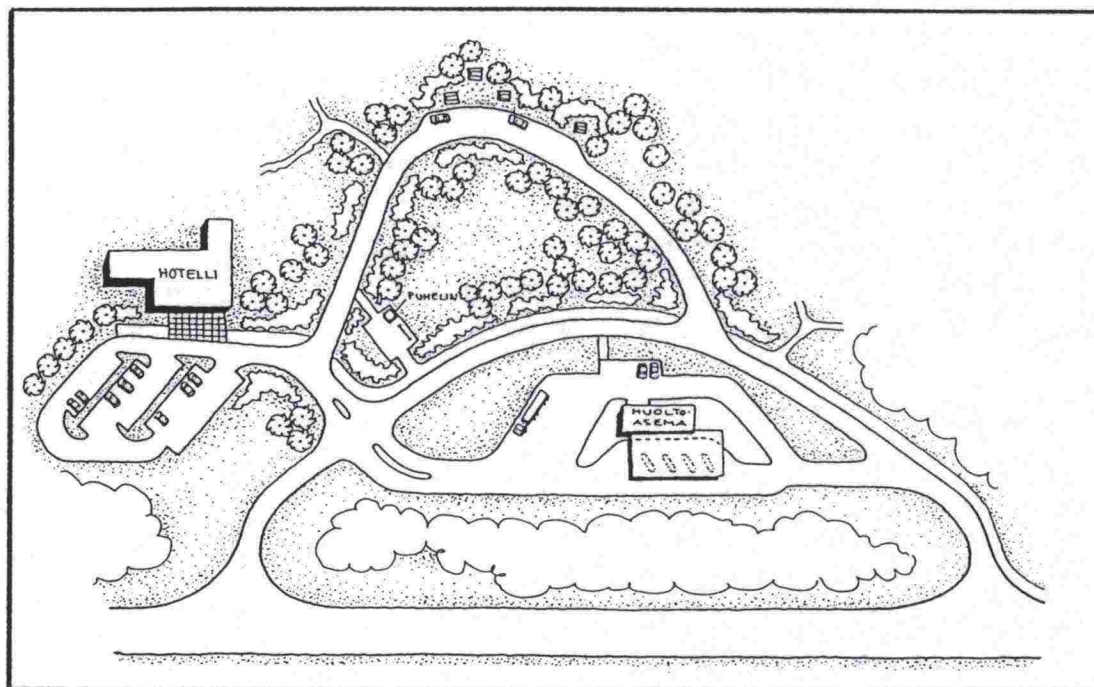
Palvelualue on lähinnä moottori- ja moottoriliikenneteille tarkoitettu runsailla palveluilla varustettu alue. Matkailijalle luodaan mahdollisuus pitempiaikaisempaankin oleskeluun alueella. Palvelualueella on matkailijan tarvitsemat palvelut ja siellä on monipuolinen miehitetty informaatiopiste. Alueen toteutuksesta vastaa tiepiiri ja palveluista yrittäjä. Suunnitelmassa on esitetty rakennettavaksi kolme palvelualueita, valtatielle 4 Lapin läänin rajalle, valtatielle 21 Laivakankaalle ja jo suunnitteilla oleva Matkailupysäkki Tornion keskustaan tullin läheisyyteen. Kuva 11.

Korkeatasoiset levähdysalueet ovat niitä nykyisiä tielaitoksen levähdysalueita tai yksityisen tarjoamia levähdyspalveluja, joiden palvelutasoa ja viihtyisyyttä pyritään selvimmin parantamaan. Alueille luodaan mahdollisuus kehittyä, tuleva kysyntä määrää kehittykö alueesta korkeatasoinen levähdysalue. Suunnitelmassa esitetyillä alueilla toimii jo yrittäjä tai alueelle pyritään saamaan yrittäjä, joka vastaa kaupallisista palveluista. Korkealuokkaisia levähdysalueita on esitetty matkailuliikenteen kannalta tärkeille teille läänin ja läänin osa-alueiden lähetyville. Alueella on yleensä monipuolinen opastuspiste. Kuva 12.

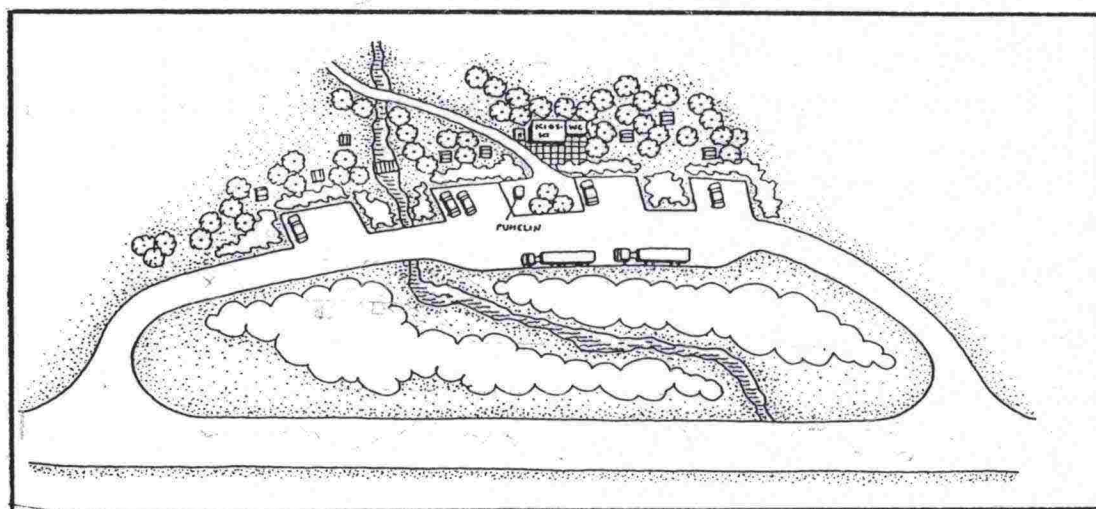
Loput nykyisistä levähdysalueista ja matkailuliikenteen opastuksen kannalta keskeisillä paikoilla olevista pysäköimisalueista suunnitelmassa esitetään **peruslevähdysalueiksi**. Uusia peruslevähdysalueita on esitetty rakennettavaksi lähinnä matkailutaajamien yhteyteen, joissa on samalla monipuolinen opastuspiste. Kuva 13.

Pysäköimisalueet ovat levähdysaluejärjestelmän vaatimattomin osa. Tienkäyttäjällä tulee olla mahdollisuus lyhytaikaiseen matkan keskeyttämiseen. Pysäköimisalueita tulee olla riittävän tiheässä levähdysalueiden välissä. Pysäköimisalue voi olla pelkkä levike tai välikaistalla päätiestä erotettu alue sekä pysäköinnin kestoa siellä voidaan rajoittaa. Pysäköimisalueen varustukseen kuuluu vähintään jäteastia. Taajamien ja matkailutaajamien läheisyydessä olevilla pysäköimisalueilla voi olla paikallinen informaatiopiste. Kuva 14.

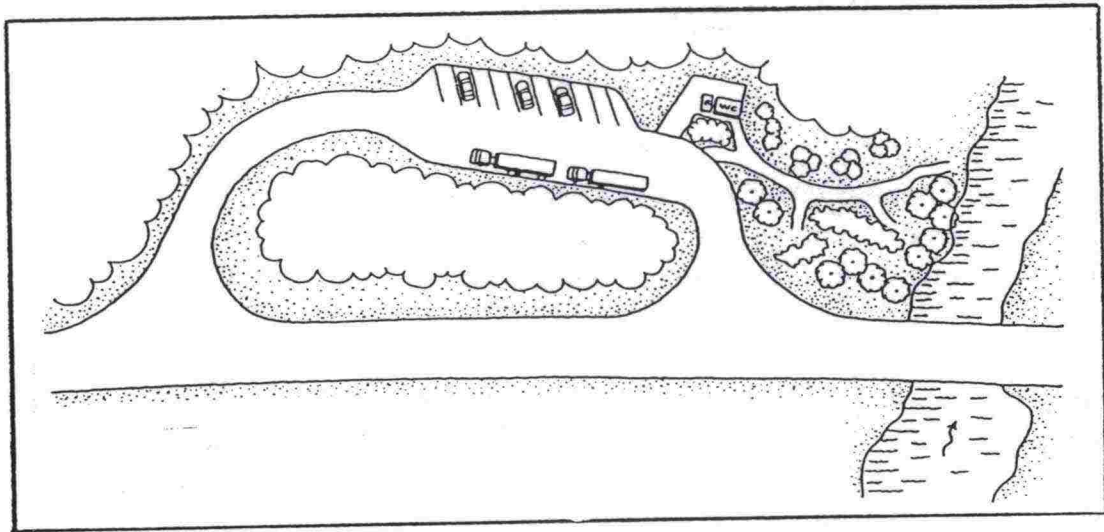
Liite 1. Levähdysaluejärjestelmä

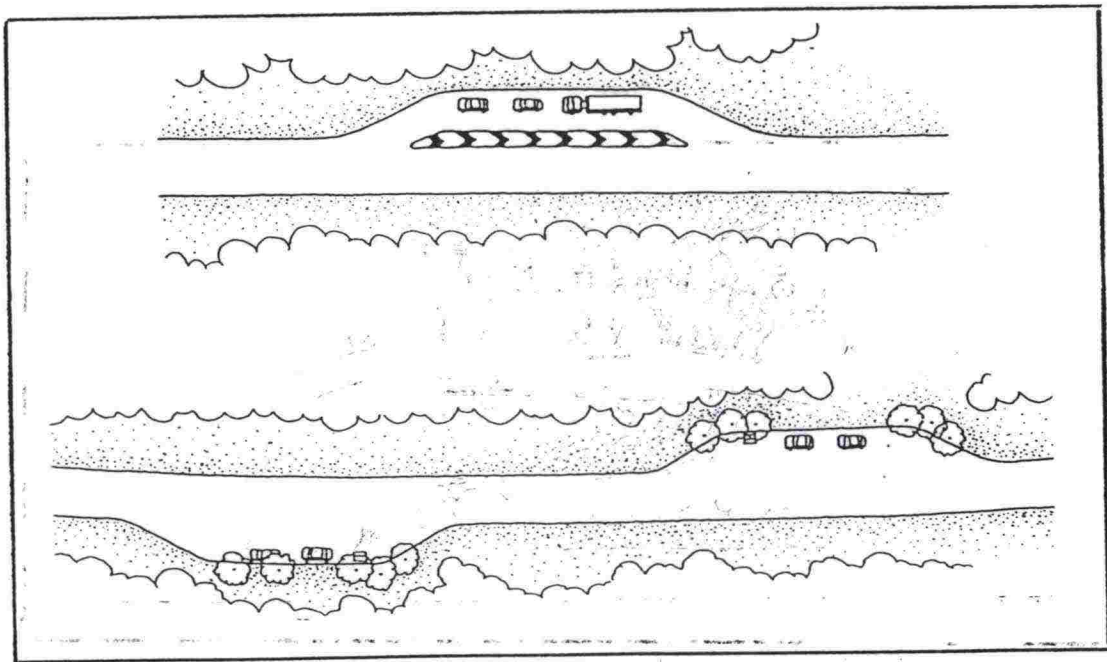
Kuva 11. Periaatekuva palvelualueesta

Kuva 12. Korkeatasoinen levähdysalue

Kuva 13. Peruslevähdysalue

Kuva 14. Pysököimisalue

7. TOTEUTTAMISOHJELMA

7.1 Palvelukohteiden viitoitus

Palvelukohteen viitoitus edellyttää tiepiirin lupaa. Matkailijoiden opastustaulut hankkii palvelukohteen omistaja. Lupamenettely säilyy nykyisellään mutta yhdenmukainen suunnitelma koko tiepiirin alueella nopeuttaa ja selkeyttää lupakäsittelyä.

Kohteiden opastustaulut poistetaan kun kohteen palvelut eivät vastaa opastustaulussa ilmoitettuja palveluja, tai palvelukohde lopettaa toiminnan. Palvelukohteiden viitoituksen toteuttaminen suunnitelman mukaisena edellyttää alueellisten opastusmerkkikohtaisten viitoitussuunnitelmien laatimista.

Opastuspisteiden suunnittelu sisältyy yleensä tienrakennushankkeeseen. Seudullisten opastuspisteiden ja opastuskarttojen suunnittelu edellyttää yhteistyötä markkinointialueiden välillä. Matkailutaajamien opastuspisteiden suunnittelussa tulisi olla mukana alueen yrittäjien yhteistyöorganisaatio. Tällöin tulisi pohdittavaksi opastuspisteiden sisältö, karttojen taso ja opastettavat kohteet mahdollisimman tasapuolisesti kaikki alueen yrittäjät huomioon ottaen.

7.2 Levähdysaluejärjestelmä

Uudet palvelualueet rakennetaan yleensä moottori-tai moottoriliikennetien rakentamisen kanssa. Palvelualueelle valitun yrittäjän kanssa yhdessä suunnitellaan alueen toiminnot ja niiden sijoittuminen. Kustannusjako ja kunnossapito sovitaan tapauskohtaisesti.

Taulikko 1. Levähdys- ja pysäköimisalueiden kehittämistoimenpiteiden keskimääräiset kustannukset

P-alue - Pysäköintipaikka	25 kpl	
P-alue - Peruslevähdysalue	13 kpl*100 000 mk=	1,3 Mmk
P-alue - Korkeatasoinen levähdysalue	1 kpl*250 000 mk=	0,3 Mmk
L-alue - Peruslevähdysalue	48 kpl* 70 000 mk=	3,4 Mmk
L-alue - Korkeatasoinen levähdysalue	2 kpl*150 000 mk=	0,3 Mmk
Uusi P-alue	12 kpl* 50 000 mk=	0,6 Mmk
Uusi peruslevähdysalue	5 kpl*200 000 mk=	1,2 Mmk
Uusi korkeatasoinen levähdysalue	4 kpl*400 000 mk=	1,6 Mmk
Korkeatasoinen levähdysalue palvelukohteen yhteydessä	6 kpl	
		8,7 Mmk
Palvelualue	3 kpl* 10 mmk=	30,0 Mmk
		38,7 Mmk

8. JATKOSUUNNITTELUN TARVE

8.1 Palvelukohteiden viitoitus

Palvelukohteiden viitoitus uusitaan viitoitusohjeiden ja tämän yleissuunnitelman mukaiseksi sitämukaan, kun yksittäisten kohteiden toiminta muuttuu, loppuu tai tulee uusia kohteita. Viitoitusohjeissa on esitetty, että muutokset tehdään vuoden 1994 loppuun mennessä.

8.2 Levähdysaluejärjestelmä

Levähdysaluejärjestelmän kehittämissuunnitelma on periaatteellinen. Yksittäisten alueiden tarpeet tai sijainnit saattavat muuttua muiden tievarsipalveluiden kehittymisen myötä. Tienrakennushankkeiden suunnitteluun lisätään tässä työssä ehdotetut levähdysalueet.

Laaditun levähdysaluejärjestelmän perusteella tulisi laatia piirin pääteiden levähdysalueiden kehittämisohjelma. Ohjelmassa tulisi erotella tiehankkeiden yhteydessä ja erillishankkeina toteutettavat kohteet. Vuotuinen kehittämiskustannus (ilman palvelualueita) on kymmenenvuotiskaudella 1992-2000 kokonaisuudessaan noin 0,87 mmk/vuosi.

Yrittäjien hakeminen yhteistyöhankkeisiin olisi aloitettava. Tielaitoksen osallistumismuotoina mahdollisiin yhteistyöhankkeisiin voivat olla viitoituksen asettaminen, osallistuminen suunnitteluun, valaistuksen rakentaminen ja liittymäjärjestelyjen toteuttaminen.